

העולם הזה

המחיר
75
מיל

1. 6. 1950
טיז סיון תשי"ז
אס. 658
שנה 13

רפורטג'יה מראה בתמונות

גדריתיל בין פועל ועולה

בגליון זה

השבועון
המצויר
לכל

וְכִי נִכְנַסְתָּ לַאֲנוּבִים

... יחת, שת"ים! ...

... מה, שוב אמבטיה? ...

... דוקא לא דע ...

... אוי, רטוב נורא! ...

... אבל לא בשבילי! ...

... טוב, טוב, אנסה! ...

מאחרי גדריתיל — המשמרות חוסמות את השער. יחיה סלם שולח מבט נוגה אל המכונניות שבאו לקחתו לעבודה. לא כך תאר לעצמו את החודש הראשון בישראל...

גדר תיל בין פועל ועולה

כלי עבודה — התנונות! התימנים המובטלים לומדים להיות ספילים ופושטים יד בפתח תקוה. האם כך ירגילו אותם לקראת חיי עבודה חלוצית?

אלפי תימנים יוצרים, שוק עבדים כדי להמלט מן ההתנונות במחנות - פועלים וותיקים גורשו מאות מקומות עבודה - האמנם זקוקים אנחנו ל"פלאחים יהודים"?

מאת סופרנו שלום כהן

ויחד עם אשתו ושלשה ילדיו, אשר הבכורה שבינם היא בת חמש שנים, יצא בדרך למחנה הגוינט בחאשד. יחיה סלם הוא אחד משלושים אלף הגברים היושבים כיום מאחרי גדר תיל במחנות העולים — שלושים אלף פועלים פוטנציאליים, הרגילים לחיי עבודה, ואשר ההבטלה הכפויה עליהם במחנות העולים מעיקה עליהם. הם משתוקקים למעט כסף בכיסם ותעסוקה לאבריהם. שלושים אלף אלה תומכים בששים אלף נפשות — או לפחות צריכים היו לתמוך — והם צופים בכיוון עינים ליום בו יוכלו לצאת ולהרויח את לחמם.

המאורעות סביב מחנה ראש העין על 13 אלף עולי תימן השוכנים באר-הליו, רק הבלוטו בעיה אשר סימניה כבר נראו בכל רחבי המדינה — בבאר-יעקב ובפרדס-חנה, בפתח-תקוה ובבית-לד, באשר רוכזו המוני עולים בצפיה בטלה. גברים, נשים ואף ילדים יצאו לבקש להם פרנסה בעמל כפיים. הם לא ביקשו הרבה (ואף אינם זקוקים להרבה) — רק כמה לקנות סיגריה או סוכריה (המשך בעמוד 4)

"אינני יכול להתקיים על ארוחת המחנה בלבד", אומר יחיה סלם יעקוב, תימני צעיר בן 32, בשוחחי אתו דרך הגדר המקיפה את מחנה ראש-העין. "אני זקוק לטבאק בשביל הנרגילה שלי, וגם לפינג'אן של קפה בערב. אני גם רוצה לתת סוכריות לשלושת ילדי — ובשביל זה אני צריך לעבוד ולהרויח... ובכלל כמויות האוכל שאנחנו מקבלים במחנה לא יכולות להספיק לנו. כל ערב בשכבי לישון, אני רעב. אינני יודע כיצד יתכן הדבר. במחנה חאשד, בו מרכיבים את העולים התימנים לפני טיסתם לישראל, אכלנו הרבה יותר טוב. החברים שלי כאן אומרים שזה מפני שהעובדים פה לוקחים את האוכל שלנו עמם הביתה, וגוזלים אותי מאתנו".

טבאק וסוכריות

יחיה סלם עלה ארצה מערן לפני שבועיים. הוא בא מדמט, כפר תימני קטן באזור רדא, שם הרויח את לחמו כסנדלר. כשהחלה ההגירה התימנית של יהודי תימן, עזב את עסקו ואת ביתו, ארו את בגדיו בחבילה,

בגדי עבודה כיום במלחמה — לשכת העבודה השיבה פניהם ריקם. לגביהם עבודה "מאורגנת" אינה סיסמא — כי אם לחם לבית וחיינוך לילדים. בלעדיה יחזרו לרמה של פלאזיס.

לכל פעול אחר. דבר זה, הוכח לא פעם, ובראש השומרים על מחנה ראש-העין עומדים פועלים תימנים.

אולם אנחנו גם מבינים שחובה עלינו לסייע למוסדות העליה לפתור את הבעיה הזאת. לכן הצענו את עזרתנו בגבולות יכולתנו מבלי שהדבר יפגע בעקרון העבודה המאורגנת. פנינו למוסדות מחנה ראש העין בהצעה לסייע פק כשלוש מאות מקומות עבודה לעור לים מהמחנה אשר יתחלפו לפי תור שיקבע על ידם, בתנאי שינקטו בצעדי דים אשר יבטיחו כי לא יצאו יתר העור לים מהמחנה אשר יתחלפו לפי תור ובמושבה. אולם המוסדות לא נענו להצעה זו, כי הם טוענים כי אין ביכולתם למנוע בעד העולים לצאת את המחנה בכל עת שיחפצו.

לאחר מצור של כמה ימים, השתפר מצב התעסוקה בפתח-תקוה, ושוב אין אלא מחסרי עבודה בודדים.

אולם אינו חושב שהשגנו פתרון סופי, כי מחר, או בעוד שבוע יצאו שוב העולים מהמחנה, ויקחו את מקום עבודתם של פועלים תושבי המקום. ואז נאלץ שוב לנקוט בצעדים הדרושים.

"שום כוח לא יעצור..."

לעומת זאת טוען מר יוסף תמיר, מזכיר התאחדות האיכרים בפתח-תקוה שאין כאן כל שאלה של ניצול.

"כשהגיעו העולים הראשונים מתימן לראש-העין לא היינו מרוצים. אולם במהרה נתברר שהם האלמנט הפועלי הטוב ביותר. פריון עבודתם עולה פי שנים על זה של הפועלים ה"חתיקים". הם מציינים להוראות ועובדים בחריצות וממלאים את כל דרישות המעבידי דים.

כתוצאה מזה חוסלה בעית חוסר הידים העובדות בענפי החקלאות, ובאזור פתח-תקוה הוכפל שטח מטעי הירק מאז באו העולים התימנים, ועבודות רבות הכרחיות בפרדסים, שהונחו במי שר שלוש שנים, מוצאות עתה לפועל. אין העולים מועסקים בחקלאות בלבד. הם נשכרים לכל מיני מלאכות במושבה ובעיר, כגון הובלה, סבלות, חציבה.

מזכיר הלשכה איזיק דויתן "הפועלים לא יתנו..."

אין זה אמת שנותני העבודה הלכו לגיטימיים פועלים במחנות. להיפך, העור לים עצמם באים בהמוניהם העירה ולי-פרדסים.

ההסכם החדש, לפיו תשלם הממי שלה חלק משכר העבודה של פועלי הפרדסים, עשוי להקל על המצב. אולם עודף הפועלים ישפיע ללא ספק על שכר העבודה ורמת-המחיה. זהו תהליך טבעי ששום כוח בעולם אינו יכול לעצור בעדו.

"אינך מסוגל לעבוד..."

באותו זמן מסתובבים בחוצות פתח תקוה עשרות פועלים שאין להשכנה מצו ליהא לסדרם במקומות עבודה.

רובם, עולים שעזבו את המחנות לפני כמה חדשים או שעלו ארצה לפני

תגובת ציבור הפועלים לא אחרה לבוא. בבוקר אחד לפני עלות השחר הוטל לפתע מצור על מחנה ראש-העין — לפי כל הכללים שפותחו בארץ בדור האחרון. לאורך הגדרות הוצבו משמרות. לתימנים לא ניתן לעזוב את המקום, ורק מעטים הצליחו להסתגן בחשכה. המכוניות שבאו לקחתם לפרי-זסים ולבתי-החרושת הוחזרו ריקם.

איך מצדיק את הפעולה הזאת (שהיא, כמובן, בלתי-חוקית) מזכיר לשכת העבודה של פתח-תקוה, איזיק דויתן?

ניצוד מחפיר

"כל שנה, לאחר גמר הקטיף בפרדסים, נשארים כ-1500 פועלים מחוסרי עבודה בפתח-תקוה, והלשכה מסדרת אותם במלאכות עונתיות שונות, כגון גני ירק, בניה, וכדומה. אולם השנה לא קלט ענף החקלאות אף פועל אחד — ואילו בחרושת ובבניה צומצמו מקורי מות העבודה הפנויים. הסיבה: זרם העולים ממחנה ראש-העין, שהציפו את שוק העבודה.

מעבידים רבים מנצלים בצורה מחפירה את העולים התימנים ומסרבים להעסיק פועלים מן הלשכה. הם משלמים להם לפי רצונם ואין שכר נמוך מדי לגבם. ברוב המקרים אין המשכורת עולה על 600 פרוטה ליום, ומגיעה אף ל-200 פרוטה ליום עבודה של יותר משמונה שעות. אשה עובדת במשק בית תמורת לירה אחת לשבוע, ואף פנו אלינו כמאה מן האומללים האלה בתלונה נגד מעבידיהם שהשתמשו מתש-לום בכלל. הם פונים לשטרה, אולם זו מפנה אותם אלינו.

לדעתי, הצעת הממשלה להשתתף ב-500 פרוטה בשכר הפועלים המאורגנים שיועסקו בפרדסים עשויה לפתור את הבעיה, כי המעבידי יהיה מוכרח לקבל פועלים רק באמצעות הלשכה.

אשליה היא לחשוב שתהיה לנו כאן שכבה של פלאחים שתעבוד בשכר נמוך. ברגע שהעולים יעזבו את מחנותיהם יהיו להם אותם הצרכים כמו

יש לנו מזל שהם באו. אתם אומרים שזהו ניצול? שטויות, זוהי ברכה לא רץ כולה. בלעדי עבודה זולה זו לא יעבדו שטחים עצומים, שאפשר לעבד אותם רק בשכר נמוך. פלאחים יהודים? בסדר, שיהיו לנו פלאחים יהודים. זה דבר טוב מבחינה משקית.

ב"כ הפרדסנים יוסף תמיר "אי אפשר למנוע..."

ואם כבר יש תימנים הרגילים לרמת מחיה נמוכה — שיהיו הם הפלאחים. בהם זה לא יפגע, וזה פוטר אותנו מן הצורך להוריד את רמת-המחיה של הפועלים המקומיים, הרגילים לרמה גבוהה..."

"מבצע מצור"

במושבה פתח-תקוה החלו להסתובב פועלים מובטלים. מספרם הגיע לארבע מאות — מספר עצום בממדי המקום. הם ישבו על אבני השפה של המדרכה, התחכחו בצל העצים, הצטופפו במשרד הלשכה שלא יכלה עוד להמציא להם עבודה. רבו ביניהם פועלים תימנים — אנשים שעוד אתמול-שלושם ישבו בצע-מם במחנה-העולים, והצטרפו בצאתם לשורות הפועלים.

(המשך מעמוד 3)

הנחוצה להם לא פחות מארוחת-החסד אשר מחלקת להם הסוכנות. אחרים גם רצו לחסוך כמה פרוטות לקראת היום בו יעזבו את המחנה להתחיל את חייהם ללא תמיכה וללא קיצבה. לכן לא דרשו הרבה. הם קיבלו בברכה את כל אשר ניתן להם, והודו לאל עבדו. וכי אין זה טוב מישיבה במחנה בחיבוק ידים?

"פלאחים יהודים..."

מה קרה בכפרים כשירד עליהם מבול זה של כוח-עבודה זול?

"זוהי ברכה לא רץ", אמר לנו פרדסן קשיש מחתיקי אחת המושבות בשרון. "העבודה היקרה הרסה את החקלאות העברית. מאז ברחו הערבים אין לנו ידים זולות. אין בכלל ידים עובדות. הפועלים אינם רוצים לעשות את העבודה החקלאית הקשה. הם מעדיפים לעבוד יומיים בשבוע בעבודה ציבורית שכמוה כבטלה. ואלה שעבדו ניצלו את מצבם ודרשו שכר ההורס את קיום המשק, מבלי לתת תפוקה מתאימה.

משך שנתיים התחננו יום יום בפני לשכת העבודה שתשלח לנו פועלים. החקלאות היא ענף שאינו סובל דיהויה. אם אינך זורע בזמן — אבדת את כל השקעותיך בעבודה. הכנת הקרקע, השקאה מוקדמת, ואם אינך קוטף בזמן — אבדת את פרי עבודתך, יהיה זה גן מלפפונים ועגבניות או מטע פירות. ברוב המקרים החזירה הלשכה את פנינו ריקם. אין לה פועלים — טענה. אולם האמת היא שאין לה פועלים הררי-צים והמוכנים לעבוד בחקלאות.

והנה עתה באו עולים מתימן, אנשי עמל ועבודה, אשר כל תשוקתם היא לעבוד — ודוקא בענפי החקלאות. הם נכנסו לגני הירק ולפרדסים בהתלהבות ובחריצות. הם רואים במשק לא רק מקור עבודה, אלא יסוד חייהם. הם דואגים לרכוש ואינם מחכים עד אשר תינתן להם הוראה לעשות דבר זה או אחר, ואינם עוזבים את המקום עד אשר גמרו את מה שצריך לעשות.

שוק עבדים? יחיה סלם (שני מימין) שהגיע ארצה לפני שבועיים מחכה יחד עם חבריו למעביד המוכן להעסיקו. הוא מוכן לעבוד בכל שכר שיוצע לו.

עבודה אינה חסרה — כל פרדסן מוכן להעסיקו — (למעלה) יחיה מסתפק בגרשים מעטים כדי לקנות טבק וטוכריות ולהוסיף לארוחות החינם (למטה) עלא הספיקו לו. עתה נודעה גם הסיבה: היו מעילות נרחבות.

נה או שנתיים, וטרם הספיקו להשיג עבודה קבועה שאינה תלויה בהיצע או ביקוש זמני. אחד מהם, יצחק ארליך, בן 34 ואב לחמשה ילדים מחוה את דעתו על שא"ל הפועלים הבלתי-מאורגנים בחריפות ובמרירות. "עד שהחלו העולים התימנים להסתובב במושבה ובסביבה, עבדתי במחצבות מגדל-צדק. עתה נגזלה ממני עבודתי. איני יכול להתחרות עם העולים המוכנים לעבוד עשר שעות תמורת גרשים אחדים. ומדוע לא. מה הם צריכים? הרי את הכל הם מקבלים חינם."

הפועל המובטח יצחק ארליך "נגזלו את פרנסתי..."

ואני, מאין אקח את הכסף להאכיל את משפחתי כשאין מי שרוצה לשלם לי שכר עבודה?

הרי לך דוגמה. פניתי לבעל משק במושבה לעבוד בהעמסת זבל אורגני. הוא הביט בי, הרהר מעט, ואמר — אינך מסוגל לעשות זאת, אני אקח תימני.

האם אתה באמת חושב שאיני מסוגל לעבוד בחקלאות? בהחלט כן. בש"ל בילי לא משה סוג העבודה. העיקר הוא שזה יפרנס אותי. אבל האיכר או בעל בית המלאכה מעדיפים להעסיק תימנים מסיבה ברורה מאוד — הם לא צריכים לשלם להם לפי פריון עבודתם. מספיק אם יתנו להם כמה גרשים, והעולה התימני אף יאמר לו תודה, וילך למחנה, לאכול את ארוחת הערב שאינו צריך לשלם בעדה.

יש אנשים המעמידים את הבעיה באור מסולף לגמרי. הם רוצים להוכיח שיש סכסוך בין התושבים הוותיקים, שהם כבר מסודרים, ובין העולים החדשים. זוהי טעות יסודית. הסכסוך הוא בין אותם העולים המצפים את שוק העבודה ואשר אין להם כל מושג על האירגון או המשמעת; ובנינו, הפועלים הפשוטים, אשר עתה רק עובדו את מחנות העולים, לאחר שהגיע תורנו לעבודה ולשיכון. מדוע לא יחכו גם הם לתורם כפי שחכתי אני?"

זה מזל זה

זה מול זה עומדים יחיה סלם יעקב בן 32, אב לשלושה ילדים — ויצחק ארליך, בן 34, אב לחמשה ילדים, "וותיק", מחוסר-עבודה. הוא היה פועל קבוע במחצבות מגדל-צדק — עד שב"א חבריו של יחיה..."

הם עבדו בהעמסת אבנים וחצץ על המכוניות תמורת תשלום של 800 פרוטה ליום בעוד שהפועלים המאורגנים שנסלחו ע"י הלשכה קבלו לפחות 2,500 ל"י.

עם מי הצדק? למי הזכות על פרוסת הלחם?

יצחק ארליך צריך לעבוד. הוא צריך להשתכר שכר שיאפשר לו לאכול לשובע, לחיות חיים הוגנים ולגדל את חמשת ילדיו. אם לא יהיה לו שכר זה — לא יוכל לקנות את תוצרת התעשייה — פועלים נוספים יובטלו, יתחיל משבר כללי.

זהו צד אחד של הכטבע. יחיה סלם צריך לעזוב את הימנה. הוא צריך לעבוד. הוא צריך להגיע לרמת-מחיה הוגנת ולגדל את שלושת ילדיו בתנאים שיאפשרו להם להשתוות לשאר בני הישוב. זהו הצד השני. איך אפשר ליישב סתירה זו? המצור על ראשי-העין — אף כי רוב הציבור מתיחס אליו באהדה — לא יפתור את הבעיה. אין זו בעיה פתח-תקואית. כל זמן שיחיה ישב ב"מחנה, הוא יפרוץ אל שוק העבודה — והוא יעבוד. השאלה היא: איך אפשר להוציא את יחיה מן המחנה, ואיך אפשר להשיג סיקו עד שיצא.

סכנה עצומה ההסתדרות

סכנה עצומה מאיימת על ההסתדרות — גדולה מכל סכנה שאימה עליה עד כה. אם יתערער עקרון העבודה המאורגנת — תפול ההסתדרות עמו. ויחד עמה יתערער יסודות המשק הישראלי, הבנוי על רמת-מחיה גבוהה של ה"מונים."

לא אמצעי-מניעה דרושים כאן. דרוש שים צעדים קונסטרוקטיביים.

חייבת ההסתדרות לדאוג שהעולים במחנות ילמדו מקצוע; ושייקלטו בי שוק העבודה לכשיצאו. יש גם בהסתדרות גורמים קצרי-ראות הסבורים ש"עליהם לסגור את שורותיהם בפני פועלים נוספים — כדי לקיים שכר גבוה (ובמקצועות מסוימים, כמו בבניה, שכר "שחור" הפוגע קשה במרבית ציבור הפועלים הזקוקים לדיוור). תופעה זו יש לחסלה. עולה שלמד מקצוע ושייקלט עבודה — יהיה מחר פועל מאורגן, חבר בהסתדרות במקום אויבה. עולה שיצא מן המחנה בלי שיהיה לו מקצוע, יהיה בלתי-מאורגן — והוא יהרוס את תפוקת העבודה בה תלוי משקנו.

אולם זהו רק חלק מן הפתרון. חלק שני כבר ניתן — בצורת "המעבדות" — מקומות-עבודה חקלאיים וציבוריים שהעולים מובאים אליהם מיד עם הגיעם לארץ. יש לקוות שהם ימנעו מהדורה "עיראקית" של הסכסוך ה"תימני".

אך מה יעשה בינתים יחיה, שהוא כבר יושב במחנה? אפשר להעסיק אותו גם במחנה. מסביב לגדר-החיל יש שטחים עצומים של אדמה פוריה. גם מים לא חסרים. דרושה רק יומה. יחיה רוצה לעבוד. אם יוקמו חזת-הכסרה במחנות עצמם שיספקו ליחיה את הסכום הקטן הדרוש לו כדי לחיות במחנה ויכשירו אותו לקראת עבודתו בצאתו מן המחנה — יינטל לפחות עוקץ זה מן הבעיה שעוד תוסיף להעמיד בסכנה את המשק הישראלי במשך השנים הבאות.

פשיטת רגל

כי אין כל ספק שבבעית קליטת העליה היא החמורה שבבעיותינו. היא מקור כל הקשיים הכלכליים שבהם מתלבט היישוב.

אין לקלוט המונים של עולים בצורה "השגרתית" הישנה של ימי העליה הראשונים בהם הגיעו העולים עשרות עשרות.

דבר זה הוכח עתה עם הודעתה של הסוכנות היהודית כי אינה יכולה עוד לקיים את המחנות בצורתם הנוכחית, מפני סכנת פשיטת רגל. מליונים אשר הוצאו להחזקת רבבות בבטלה הריקו את קופת הקרנות הלאומיות.

הסוכנות הודיעה שאינה יכולה עוד לטפל בעולים בקנה מידה כה גדול. היא דורשת כי ייקלטו כל הצעירים ואף לה אשר אינם תומכים במשפחות ישר במשק הישראלי, מבלי להתמין במחנות לאפשרויות סידור.

ואז תהיה בעית התעסוקה ורמת החיים כאובה שבעתים, ועל ההסתדרות ליטול את היוזמה ליוזמה ולהביא תכנית קונסטרוקטיבית להעסקתם וקליטתם של העולים, שתמלא מקום פעולותיה הבלתי מתאימות של הסוכנות היהודית.

ה ש ע ר

בדרכם לקראת הזריקות, חוקייהנישוואין ולשכות-העבודה של התרבות הישראלית.

בימי חום אלה, כשאין אנחנו יכולים להתרחץ בימה של תל-אביב מבלי לפגוש בחיידקים העירוניים, מקנאים רבים מאתנו בשליחי האומה המתרחצים עתה בחופי איטליה, צרפת ופלורידה. שוכחים אנחנו שיש לנו גם שליחים שאינם ראויים לקנאה -- אותם הרוק מים את מרבדי-הקסמים בחום של עדן, או העוורים לעלי-באבא להיחלץ מידי השודדים.

מאשה ויינגארטן, שאנו רואים אותה כאן מתרחצת בחופה של עדן, היא דמות אגדתית כמעט (ראה רפורטג'ה בגליון זה). בת העיר העתיקה, שהציטרפה מרצונה החפשי לחיילים שנפלו בשבי הלגיון, התגלגלה עתה למחנה חאשי, המחנה הראשונה של עולי תימן.

לקוראיו

בשלושה השבועות האחרונים, מאז הודענו ש"העולם הזה" עבר ליד מערכת חדשה, עלתה תפוצת העתון ב-43 אחוז. עובדה זו מוכיחה שהקו החדש של המערכת -- המשתדלת להפוך את השבועון לעתון של אינפורמציה אקטואלית בכל שטחי החיים -- מזדהה עם רצונם של המוני הקוראים. הבעיה האקטואלית ביותר בארץ כיום היא הסכנה המאיימת על העבודה המאורגנת, בעקבות הסתגנותם של העולים לשוק העבודה. סופרנו שלום כהן, שחקר על הבעיה במשך שבועיים, מביא לנו בגליון זה את דעת האנשים הנאבקים עם הבעיה הזאת מדי יום ביומו -- יחד עם מסקנותיו. שמענו על המהפכה השקטה שהתחוללה בתורכיה. מה קרה? את התשובה אין למצוא בהצהרות רשמיות. סופרנו המשוטט, שעקב אחרי מהלך המאורעות במקום, מספר לנו עתה את רשמיו האישיים. אותה שעה שולח לנו שליחנו המיוחד, בנו רותנברג, מחוף האוקיינוס ההודי תמונות-בזק מחיי שליחנו שם, שמעשיהם נודעו בעולם ואילו הם עצמם נשארו רחוקים מזרועי הפרסומת. קוראים החפצים להיענות להזמנתו לשלוח ספרים לעובדים מסוים רים אלה, מתבקשים לשלחם למערכת.

מכתבים

אבל עשיתי זאת באדיבות ותקיפות, ולא כפי שכתבתם בעתונכם: "יד כבודה נחה על כתפי וקול גם פקד עלי: הסתלק מפה!" אינני יודע מדוע הטענה הזאת? זה היה מבצע צבאי, ויהיה איזה מבצע שיהיה, למטה אסור לעתונאי להתקרב. כמו כן יש לזכור שאני הוא בעל השרחול, והוראות אני מקבל מבעלי הכתפיות. ודי לחכימא ברמיזא!

י. ב. מ., סמל ק/99693
היכן מקומו של עתונאי, אם לא ליד מטה הצבא?

חיידקי העירייה

סיסמתכם "בוז לחיידקי העירייה -- נטבול את אבות העיר בים העיר" ("העולם הזה", 657) מבטאת את רחשי לבנו. שמא תארגנו הפגנה המונית בסיסמא זו?

18 תלמידים ותלמידות, תל-אביב ששש -- אתם רוצים עסקים עם המשטרה?

כתובת בתי-ינכונה

מדוע אינכם נותנים לאלפי החיילים והחיילות אפשרות לקרוא את עתונכם? מגיעות הנה חבילות ענקיות של "דבר-השבוע", "אשמורת" ועוד, ואילו הגליונות הבודדים של "העולם הזה" (שנקו גו ע"י חברים בעיר) נמכרים כאן בשוק שחור.

סגן מרדכי ל.

הכתובת הנכונה למכתב זה: שרות התרבות של צ.ה.ל. אנו סוכנים להעני מיד לרשותו את מספר הגליונות שביקש.

השמטות

בגליון 657 הושמש שמו של יהודה ענן (חלק) תחת המדור "על גלגלים".

כפר-עציון לא נשכה

"העולם הזה" (657), שואל המבקר הספרותי (בבקורת על ספרי "בקר ה' אש"), משום מה לא באה בספר. פרשת כפר-עציון. פרק נכבד על כפר-עציון בא בספרי הקודם "במצור ובקרב" ש' הופיע בהוצאת גיומן לפני למעלה מ-שנה.

אפרים תלמי, תל-אביב

בעד זנגד

ברכתי לכם על הרפורטג'ה המצוינת על משפט ג'ן-מאיר, שהבהירה לי בפעם הראשונה מה קרה שם. אתם מכניסים מהפכה בעתונות המקומית המשיכו!

דוד קנטור, תל-אביב

...קראתי את המאמר על ג'ן-מאיר בשאט נפש. חדול נא מרדיפה זו אחרי סנסציות...

חיה בראון, ירושלים

...רק דבר אחד לא הבנתי -- האם מאמינים אתם שיעקובוביץ אשם אי לא?

ישראל לרנר, חדרה

תצטרך לחכות עד לפטה"ד. גילויי דעה בעתון הוא בזיון בית-דין.

משפט וקולנוע

הזדעזעתי לראות בעתון תמונה של נערים המבקרים במשפט זה כמו בהצגת קולנוע. מדוע מרשים זאת? דניאלה גרמן, טבריה הכניסה הותרה לנערים מעל לגיל 14.

שרוז וכתפיה

הייתי בין מפני המפולת ("העולם הזה", 653) ואני הוא אותו סמל אשר עליו נכתב שהוא סילק את העתונאי הסקרן. אמנם אמרתי לעתונאי להסתלק ממטה המבצע מכיון ששם לא זיה מקומו.

מדן ועד אילת
מבאר שבע ועד צפת
על כל שולחן

מ כ ס ה

כלי שולחן מצופה כסף באחריות 25 שנה

הבטחון ההדדי

של חברי קפת'עם

אגודה הדדית בע"מ
(נוסד בשנת 1922)

בטוח עממי
באמצעים זעירים

פרטים במשרד:

בבנק קפת'עם בע"מ

תורכיה, מאי 1950

עוני, רעב ובורות שוררים במדינה - דיכוי אכזרי של חופש האדם - הוושבה האמריקאית משתלטת על החיים במדינה מיוחדת? העולם הזה

מקבל אותנו בסבר פנים יפות ומגיש לנו קפה (קבלת האורחים של התורכים אינה שונה מזו של נתיניהם לשעבר - הערבים). אשתו של קאום מגרשת את הילדים מן הצריף. הם מלוכלכים מאד, ואחד מן השלושה חור לה במחלת עיניים. האשה עצמה, לבושה במכנס-גבר אירופיים בלויים, ועליהם

עובדה היא - המהפכה ניצחה, אך עדיין אין איש מעז להאמין בכך. צל הדיכוי עודו פרוס על האנשים, הנצחון המוחץ של האופוזיציה בא כפתעה גמורה - בעיקר לאנשי האופוזיציה עצמם. נדמה כי גם הנשיא החדש עוד מעיף מבטים חשדניים מעבר לכתפו, כדי להיווכח אם אין אנשי המשטרה עוקבים אחריו...

איך קרה הדבר? כיצד הופלה בין לילה דיקטטורה בעלת זוחק של 27 שנה, החוסה בשמו של אתא-תורך הגדול עצמו? את התשובה לכך אין למצוא במשרדי המשלה, בה יושבים פקידים נבוכים החוששים עתה למש-רותיהם. אך קל למצוא אותה כשיוצאים במכונית מתחומי אנקארה עצמה ומס-תכלים בנעשה במרחק של פחות מת-ריסר ק"מ מן הבירה.

קאום אינו יודע...

"זהו אחד הכפרים העשירים של-נו...". אומר לי ראוף בקול מלאנכרי-לי. ראוף הוא עתונאי תורכי צעיר, העובד בעתון של "המפלגה", ובסתר לבו הוא סוציאליסט או קומוניסט. גבה קומה, חסון, ועצוב מאד - עיניים עצור-בות, פה עצוב, נדמה שכל גופו עצוב. ה"כפר" כולל כחמשה-עשר -- עש-רים צריפי עץ רעועים. זהו משכנם של ה"עשירים" - מלמד אותי ראוף. ה"עשירים" הם אותם האכרים שיש להם פרה רזה (נדמה שגם הפרות עצובות בארץ מוזרה זו), שני סוסים, וחלקת אדמה. ה"עניים" אינם גרים בצריפים כאלה, אלא במערות המפוזרות מסביב לכפר.

קאום הוא אחד מאותם ה"אריסטור-קראטים" שיש להם פרה וסוס. הוא

אנו משוטטים בכפר. הדלות היא אימה. במוחי עוברים כל הדברים הי-פים שקראתי על מפעלו הגדול של אתא-תורך, על הפיכת תורכיה למדינה אירופית... ואילו עתה נראה לי שיעזור ובית-דגן בימי הערבים עמדו על רמה גבוהה בהרבה מאשר כפר עלוב זה, בלב אנאתוליה, מרחק קילומטרים מע-טים מאנקארה...

"כסית" של אנקארה

בערב לוקח אותי ראוף ל"כסית" של אנקארה - מסעדה בשם "אויצ'י-נאל" ("שלוש פרסות"). על הקירות מצוירים ציורים פחות או יותר אמ-נותיים (הדגש על פחות), והמסובים מנסים כמיטב יכולתם להעמיד פני "בוהמה".

ידידיו של ראוף הם שלושה צעיר-רים שיכורים המסובים ליד שולחן ומתחכמים ביניהם בקול נמוך. ראוף לוחש באזני ששלושתם משוררים המשחקים את לחמם כפקידי משלה נמוכים. שלושתם סוציאליסטים בחש-אי. הם מאמינים שמוסקבה היא מולדת כל קידמה, ושהאור יורח מצפון...

דברים אלה אינם נאמרים בקול רם. חס ושלום! בתורכיה אין איש מדבר בקול רם על עניינים פוליטיים. לכך דואגת המשטרה. היא כלייכולה וכל-נוכחת. אין היא נופלת במאומה מן המשטרה הדואגת לחיסול חופש הדיבור במשטרים פאשיסטיים או קו-מוניסטיים.

צעירה חמודה - שמה בתורכית "שתחיכי לעולם" - שהכרתיה לא

צבא תורכי באימונים

שמונה משרתים לכל קצין

מכבר, יודעת לספר סיפור על צד אפל זה של הדיקטטורה של אינונו. היא היתה רגילה לארח בביתה אור-חים מחוץ-לארץ - עד שהוזמנה ביום בהיר אחד למשרדו של מנהל הקונסרבטוריון הממשלתי בו היא עו-דת. הלה הודיע לה שאם יש ברצונה לשמור על משרתה מוטב לה להפסיק מיד את קשריה עם זרים...

90% אינם יודעים לקרוא

"לוא היה אתא-תורך בחיים..." פראזה זו יכול אתה לשמוע חמש פעמים ביום. גם לפני "המהפכה" של הבחירות, שעה שהדיקטטורה של אי-

נונו נראתה כנצחית, היו געגועי הבלתי-מרוצים שלוחים אל זכרו של אותו אדם שהוא עצמו הניח את יסודותיה של דיקטטורה זו והוריש את מקומו לאינונו בעודו בחיים.

דמותו של אתא-תורך הפכה מכבר לאגדה בפי התורכים. את תמונתו תראו בכל מקום - במשרדים, בצריפי ה-אכרים, בתנויות. שחיתותו הדורמנית של הדיקטטור הגדול נסלחה לו מכבר. יתכן שאף הגדילה את כבודו בעיני העם, (שהרי רק איש גדול באמת, יכול להעז לחיות חיי-שערוריה כאלה לעיני כל). אתא-תורך מסמל בעיני התורכים את גאווה הלאומית העצומה, את עב-רם הלאומי (הם חושבים את עצמם לעם נבחר ממש כמו היהודים) את התאוששותם הלאומית האדנתית בתום מלחמת-העולם הראשונה. ואילו כל ה-תוצאות הרעות של משטר אתא-תורך - המונופולים הממשלתיים החונקים את המסחר, ה"שטון-המשטרה", הצנזורה הדו-סנית - כל אלה נרשמים לחובתו של איסמט אינונו, הגנרל הקטן והחריש. זה הוא סוד המהפכה.

אנקארה הבירה היא יצירתו של אתא-תורך, סמל משטר. אך אין לתור-כים במה להתגאות בה. זוהי עיר פרו-בינציאלית, עיירה של פקידים. בשכר-נותיה שוכנים העוני והבורות כבכל מרחבי תורכיה. הילדים עצובים - כל התורכים עצובים, משום מה. הם גר-אים כאלו צער העולם כולו מעיק עליהם. בהיכנסך לחנות ובצאתך ממנה אין איש מבוכך בלשון. המלבושים - תערובת בלה של אירופיות ולבנטיניות. מחלות העיניים נפוצות כמו בכל עיר מצרית או סורית. לפחות 90% מן האוכלוסיה אינם יודעים קרוא וכתוב, ותפוצת העיתונים מצומצמת ביותר.

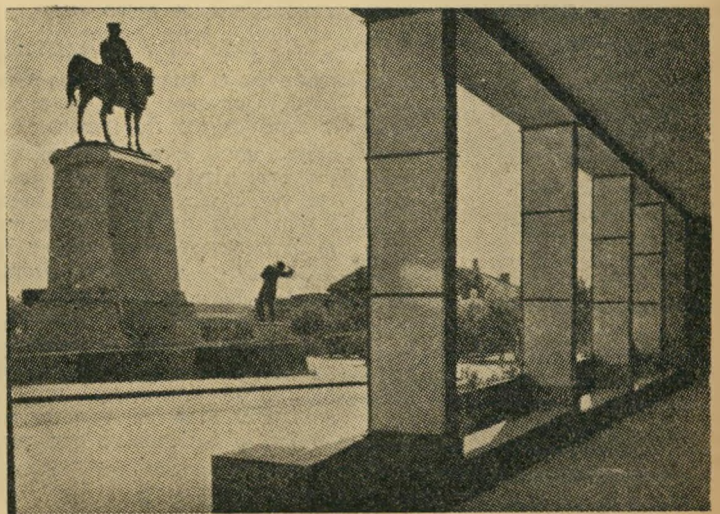
גן-עדן לצנזורים

ראוף וחבריו נושאים את עיניהם למוסקבה - ומבחינה זו הם מעוט-קטן. אולם ליבם נמצא בפאריס - ומבחינה זו הם הרוב. ככל שהתורכי מתנאה בעברו הלאומי, כך נכלם הוא בעוני התרבות התורכית בימינו - אם בכלל אפשר להשתמש במושג כזה. בי-קושטא אין אולם לקונצרטים, לאופירה או לתיאטרון. איטורבי, בבקרו בתורכיה, היה גאלץ לנגן באולם קולנוע ישן. באנקרה יש לפחות אופירה, ותזמורת פילהרמונית ממדרגה שלישית או רביעית.

החיים התרבותיים של תורכיה הם שממה אחת גדולה. אינוני מתימר לש-פוט על הספרות - אף כי אפשר לשפוט על העתונות, העומדת על רמה נמוכה בהרבה אפילו מזו שלנו. המדו-בר לא רק ב"ואטאן", בסאון ממשלתו (לשעבר) של אינונו, אלא אף בעתונים צרפתיים, כגון "איסטנבול" ו"רפובליק" (השייך ליהודי). נדמה לי שאפילו ה-צנזור מפקק בקראו אותם. הציור הי- (המשך בעמוד 18)

כפר טיפוסי - 10 ק"מ מן הבירה המצב לאמתו: ימי הביניים.

פסל אתא-תורך באנקארה החדשה לעיני התייר: המאה העשרים.

מכל העולם

הגיעו מנהליו של מחקר שבוצע בחסות הווי. אס. סי. אי. באמריקה.

המחקר הקיף 2000 צעירים מארמינים באלוהים, 75% הם בעלי ספקות חמורים. רק 47.8% מבקרים אחת לשבוע במקומות תפילה, 77.1% לא קראו מעולם את התנ"ך, או קראוהו "פעם-פעמיים". 56.1% מבין היהודים אמרו שלא קראו מעולם את התנ"ך, לעומת 61.9% מבין הקתולים ו-31.2% מבין הפרוטסטנטים.

"ברור למדי", קובע הסוציולוג מארי רוס, שניהל את המחקר, "כי הנושאים שהנוער מתעניין בהם אינם כוללים את הדת אלא לעתים רחוקות מאוד. הצעירים הוגים בעיקר בהצלחה המרית, כגון קריירה, בטחון כלכלי

הקיסר בארדיי

כמעט עד הדולאר האחרון

ומצבם המשפחתי... הדת חדלה כמעט לספק להם רעיון נשגב ובעל-משמעות שיתן טעם וכיוון לחייהם.

סיבת השיחורור

רוברט בינס, בן ה-18, שוחרר השבוע משרותו בצבא ארצות-הברית, אף כי תקופת שרותו טרם נסתיימה. בינס הגיע בתקופת שרותו לגובה של כמעט שני מטרים ולמשקל של 157 ק"ג, ומחלקת האפסנאות של הצבא לא מצאה עוד מדים ונעלים המתאימים לו. "אני רואה", רטן עם שיחורורו, "שצבא הזה כבר אין מקום לאנשים גרו" לים באמת. תחילה זרקו את אייונהואר, ועתה זורקים אותי."

מזונות

בלוט אנג'לס דרשה הגב' יוספה דומינגה, בת 40, שבית-המשפט יחייב את בעלה לשאת בהוצאות הקיום שלה ושל עשרת ילדיה. היא טענה שהבעל דרש ממנה ללדת ילדים נוספים, אף כי "לא שילם את חשבון הרופא בעד שלושת הילדים האחרונים".

נביא

האסיר ג'ון באלניגר בבית-הסוהר של איטון בארצות-הברית הודיע להנ"ל בת-הסוהר כי אחד האסירים עו"מד לברוח מן המקום. בשעה שהשומרים חקרו את הדבר ברח מבית-הסוהר.

תיקן את מזגו

יוסף פאדרסקי, שנאשם בהצתת בית באלבאני ליד ניו-יורק, הודה שהצית את הבית מפני שתמיד היה לו שם מזל רע במשחק הפוקר.

פטיש יתוש בהודו-סין

אין זה גיב קל בימים אלה להיות הקיסר של הודו-סין. כזאת נזכר גם בארדיי, הקיסר המחייך. אחרי שהקרימוניזם כבש את כל סין (פרט לאיפורמוזה, שייכבש מן הסתם עוד הקיץ) הפכה הודו-סין לשדה-הקרב העיקרי במערכה על אסיה.

מצבו של בארדיי הוא בכל רע. הצרפתים סרבו לתת לו סמכויות של ממש, ובעיני ההודו-סינים אין הוא אלא בוגד. הוא פיקח ואדיב, אולם אין הוא מגיע לשעור קומתו של יריבו הגדול, הרוצח-מינג. "איש הברזל", שהוא אליל ה"המון".

180,000 חיילים צרפתיים מנסים כיום לשוא למגר את צבאו של מינג, המונה 70,000 חיילים הלובשים מדים, נוסף על הפרטיזאנים שלו בעורף הצרפתיים. לבדרי קצין צרפתי דומה הצבא הצרפתי לאדם המנסה להרוג יתוש בפטיש פלדה. כשהפטיש הצרפתי יורד במקום אחד, מופיע היתוש הווייטמינגי במקום אחר. ובינתיים מבזבזים הצרפתים בהודו-סין כמעט את כל התקציב שהם מקבלים מידי האמריקאים במסגרת תכנית מארשאל.

עתה החליטו האמריקאים שהגיעה השעה ללמד את הצרפתים בידה. קודם כל הם אומרים, אין סיכוי לבארדיי לזכות באהדת ההמונים ההודו-סינים כל עוד הוא בובה. יש לתת לו עצמאות אמיתית. הצרפתים אינם מרוצים מדעה זו, אך בליט ברירה יצטרכו לבלוע את התרופה המרה יחד עם הדולארים המתוקים. והדולארים באים בשפע: כי-מפרעה ראשונה מוכנים האמריקאים ל"השקיע 15 מליון דולאר בעזרה צבאית לבארדיי.

אם תיפול הודו-סין, תפולנה תאילנד (סיאם) ומאלאייה ותאיים סכנה ישירה על אינדונזיה, הטרודה בבעיות משלה ("העולם הזה", 655). לאמריקאים אין עוד לאן לסגת. הם מוכנים עתה ללחום — כמעט עד הדולאר האחרון.

פצצת המימן - בלוף ?

הסוד האופף את פצצת המימן הופר עתה ע"י ד"ר רוברט באכר, פיסיקאי אמריקאי, שיצא בהתקפה רבתי על הפצצה.

קודם כל גילה המלומד שהפצצה אי-נה משתמשת כלל בסוג חדש של אנרגיה, אלא מבוססת רק על שיטה חדשה של ניצול האורניום — החומר המשמש גם לייצור פצצות אטום. מש"מ, שכדי לייצר פצצות-מימן יצטרכו האמריקאים לייצר פחות פצצות אטום. מתעוררת השאלה: האם כדאי הדבר? ד"ר באכר טוען שהדבר אינו כדאי. גם בפצצת האטום לא כדאי להשתמש נגד רוב המטרות הצבאיות, מפני שמ"חירן יעלה על ה"תועלת" המשוערת. פצצת המימן תהיה חזקה פי אלף מפצצת האטום — היכן ימצאו מטרה שיהיה כדאי להמטיר עליה דבר יקר כזה?

"את העיר הגדולה ביותר בעולם אפשר להשמיד ב-25 פצצות אטום, ומן הסתם יספיקו גם 10 פצצות. שתי פצצות אטום יצורו דיון כדי לשתק לחלוטין כל עיר. מה התועלת בפצצה גדולה פי אלף?"

זוהי כמובן דעה פרטית. אולם ה"שבוע אמר הנציב הראשי לעניני האנר-גיה האטומית באמריקה ש, באכר הוא מומחה גדול. זהו אשור רשמי, פחות או יותר, לסברה שהצטרחה הדרמטית של טרומן על ייצור פצצת המימן היתה מעין בלוף בינלאומי.

נוער בלתי-דתי

לרוב הנוער האמריקאי מכל העדות אין ענין בדת — זוהי המסקנה אליה

הפה פתח לאחלואות!

שמרו על בריאותכם ובריאות ילדיכם

שפפו את הפה עם מי אורול המטהרים את דרכי הנושמה ומחטאים את הפה.

3 טיפות — לחצי כוס מים.

בקבוק נדון 350 מ"ל כולל 30 מ"ל עבור הבקבוק

אורול
אנטי-ספט

תארוק
יצהר

פרסום אריאלי

הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ

חברת הביטוח הגדולה בארץ

סכום הביטוח (חיים) — 6,000,000 ל"י

ההכנסה הכללית (1949) — 1,335,000 ל"י

(כולל ביטוח לשעת חירום) הון וקרנות — 1,270,000 ל"י

המרכז: תל-אביב, רחוב לילינבלום 44

טלפון 4431/2 ת.ד. 805

דיעת קצרנות פותחת אפשרויות רבות

בחדשים יולי-אוגוסט יפתח קורס דו-חדשי אינטנסיבי לקצרנות עברית ואנגלית לפי שיטת גרג הפשוטה

בהדרכת מר ח. קמפינסקי, מחבר הקצרנות העברית לפי שיטת גרג. הרשמות — רק במשך חדש יוני — כלהלן:

ח"פ ה: (ימים א' ו') אצל מר קמפינסקי, רחוב פזנר 19.

תל-אביב: (ימים ב' ג') מלון "אירופה", רח' אלנבי 42, טל' 2913.

ירושלים: (ימים ד' ה') מלון "ויטא", רחוב המלך ג'ורג', 21, טל' 2515.

ההצלחה מובטחת!

אורי אבנרי

הירד, קיבדנו נשק

הירד, ניצחנו! סוף־סוף ניתנה לנו הרשות לקנות נשק, ממש כמדינות ה־ערביות. לשני הצדדים ניתנה זכות שווה למכור את המאמץ המורתי תותחנים. זוהי, כמובן, בשורה משמחת. בט־חוננו הלאומי גדל.

אלא שיש עוקץ בענין: כוונת המוצהרת של הנותנים האדיבים היא שנשתמש ברבות הימים בנשק זה כדי להגן על המזרח התיכון בפני פלישה רוסית. שלוש המעצמות בטוחות, איפא, שנכנס למלחמת־העולם השלישית לצד אמריקה.

קנינו, איפא, שלום (מפוקפק) עם הערבים תמורת מלחמה (בלתי־מפוק־פקת) עם הרוסים.

נצחון גדול: מותר לנו לשפוך את דמנו למען אמריקה. האם לא היתה אפשרות להשיג שלום עם הערבים במחיר זול יותר — למשל על בסיס של ניטרליות משותפת במלחמת־העיר־לם האטומית?

ישראלים אינם רצויים

אחרי הטיוח המוצלח לקפריסין על סיפון „גליליה“ (העולם הזה, 655) אסרה הממשלה שלנו כל טיול דומה. דיברו על המחסור במטבע זה, ויתרו על התרנגול היהודי שריחף באופק, ושכחו את העניין.

אלא שהסיבה לאיסור הממשלתי לא היתה חוסר המטבע הזר. האיסור בא כתוצאה מימון קפריסאי. סיבתו: ה־תיירים הישראליים „סחבו“ מאות כלי־ערך מן המסעדות והחנויות. בבית־מלון ידוע אחד נגנבו באותו יום למעלה מחמשים כפות כסף.

סרטנים במקום פדאפל

במשך כמה חדשים עבד יגאל אלון במשקו — קבוץ גינוסר — בהגשת אוכל ובעבודות דומות (ראה תמונה). נראה שלא הצליח בתפקידים נכבדים אלה — כי הנה החליט הקבוץ לשלחו לחוץ־לארץ למען יוכל ללמוד את מדעי החברה באוניברסיטה של... לונדון. (האלמאמאטר של משה שרת, דב יוסף, יחזקאל סחר, דויד הכהן, גרשום שוקן, אלכס רביב, ועוד „גורו־ה־מערב“).

יש לוחשים שבחירת האוניברסיטה נקבעה לפי נטיותיו המטבחיות של אלון־הפלמתי. שבביקורו האחרון באנג־ליה התאהב בצדפות, סרטנים וכדומה.

בי"ם למהפכנים

האוניברסיטה העברית הוציאה מתור־כה מלומדים, פקידים, גם חיילים טר־ביב. אולם מעולם לא ראינוה מוציאה מתוכה מהפכנים.

והנה קרה הדבר. „חוג צעירים נועז“ — מודיע „חרות“ — „סטודנטים של האוניברסיטה העזו להתמודד עם המציאות הישראלית...“

מצוין. איך קרה הדבר? כמה צעירים הרגישו צורך לחולל מהפכה. ישבו יחד ונוכחו לדעת שהש־קפותיהם אינן מזדהות. פסלו כל דבר שהיה שנוי במחלוקת והשאירו רק את הדברים המוסכמים. נוצר מצע שכל אדם בישוב יכול להסכים לו — קומר־ניסט, איש־חרות וכנעני.

יש פתרון לכל בעיות המדינה, הוא פשוט בתכלית. „חייב העם כולו, וב־ראשו הנוער, להתלכד שכם אחד, מבלי להתחשב בשייכותו המפלגתית של כל פרט.“

תחי המהפכה.

טעות מדפזנית?

לפחות עשרים פעם ביום מצלצים לאולפן „קול ישראל“ אנשים המבקשים את „חברה קדישא“.

המתממדות בין מכוניות, אופנועים והולכי־רגל; אי ידיעת חוקי התנועה האלמנטריים ואי־הבנת התוצאות הנור־עות מהפרתם.

הענשים דרושים — אך דרוש מהם פי אלף מבצע עצום של הסברה ושיכ־נוע. ובזאת עוד לא נעשה כלום. יש ריב סמכויות בין המשטרה ומשרד־התנועה מי מהם אחראי לשטח זה. התקציב נמצא בידי משרד התחבורה, שאינו עושה כלום בכיוון זה, והמש־טרה אינה יכולה לפעול מחוסר תק־ציב. בית־המשפט דן את העבריינים בטיטונות (עד ששים מקרים לשעה) והכל נשאר כמו שהיה. אנו מציעים לממשלה לחשוב קצת על ריכוז הסמ־כויות ועל מציאת כשרונות מתאימים למפעל הסברה.

שניים ירדו ממוס

שני אדונים שעסקם הוא המזון יר־דו זה לא כבר ממטוסים (לא יחד) בשדה התעופה של לוד. בשבוע שעבר הגיע אלינו לורד בויד אור, המנהל הכללי הראשון של ארגון המזון והחקלאות של א״ם. תר־אר זה ודאי יספיק כדי לציין את מעמדו בעולם. מלווה אשתו ירד בחיור במדרגות המטוס של ק.ל.מ., לחץ את ידיהם של אחדים מחבריו לנסיעה, וברך אותם בדרך צלחה.

כפוף קמעא פגש את בא כוח משרד החוק, וכשאמר: „אוי, זה נאה מצדכם שבאתם לקבל את פני“, חשנו כי דבריו נאמרו בכנות. ובאמת ישב, וענה על כל השאלות שהוצגו בפניו, הביע את משאלתו ל־לום עולמי, ואז שאל בזהירות אילו מהעיתונים היו מיוצגים שם. לפי דרך השאלה דומה היה כי עתיד הוא לזכור כל עתונאי בשמו. בשעה שדיבר ה־גיש כמה נקודות בטפיחה בעפרונו על שולי פנקסו של אחד העתונאים. היה נעים לעסוק במלאכת העת־נאות ולפגוש אדם כזה, — גדול, בכל מובניה של המלה.

מזון הוא עסקו של הלורד בויד אור, בדיוק כשם שזה עסקו של ה־ד״ר דב יוסף, שר האספקה והקיצוב ה־ישראלי.

דב יוסף יצא מתוך מוס, זה לא כבר, ופסע אל מקום חנית המטוסים. היה זה בשעה מוקדמת בבוקר, ונדמה כי הופתע למצא עתונאים שבאו לפניו. הוא סילק אותם מעליו באמרו: „אני לא מוכן להגיד שום דבר.“ שני האדונים מעונינים במזון, אבל יש לי הרושם כי לא באותה צורה.

יתערב בענייני אורחיה. רוסייה לא הגי־בה. היא לא תגיב. נתכן שתשמיע דברי־גידופים, כדרך תעמולתה. אבל גי־דופים אלה ערך חיובי להם. כי רק בדרך זאת יודע ליהודי רוסייה שמישהו דרש את צאתם ועליתם לישראל. יתכן גם כי הדבר יטפיע לרעה על מצבם של יהודי רוסייה. בזמן האחרון יחס רוסייה ליהודיה אינו כ־ת מול שלושם. שוב אין הם נחשבים כאלמנט מהימן ביותר. ושמועה או־מרת, כי לאחר סגירת כל העתונים היהודיים ברוסייה, כל התיאטרות, ה־ציאות הספקים, וכל בתי־הספר היהודיים, הועברו המוני יהודים מאזורי הספר — מהבאלטיקום, בסאראביה, וגם מאוק־ראינה ומרוסייה הלבנה — לאיוורים הארקטיים ולסיביר.

תרעומות מדיניות לאחר דברים ב־ל־תיזהירים הנוגעים בעליה היו כבר בעבר. זכורה האמרה על „בת־הרב“ מרומניה, והנה, זמן קצר לאחר הנאום החלה עליה גדולה מארצה של בת־הרב. אולי תחזור הפרשה גם בארצו של סטאלין, שהתעתד פעם להיות כומר אורתודוכסי?

המשטרה איימת בשביתה

לא מכבר איים אחד מראשי המש־טרה במעשה שלא רק היה מקורי, אלא היה בודאי גם זוכה לתמיכתו הנלהבת של רוב האזרחים: הוא איים שהמש־טרה תכריז על שביתה כללית של יום אחד אחרי שנהג, אשר דרס אדם למות והסתלק ממקום המעשה (מבלי להיחזק אפילו אם חי האדם או מת) גידון לקנס של מאה לירות. כינתיים עבר בכנסת בקריאה ראי־שונה חוק התעבורה בדרכים, לפיו אפי־שר יהיה להטיל ענשים חמורים יותר על עברייני תנועה. אף כי אין ספק שהדבר בכללו רצוי וחיוני, נדמה שה־עצת־החוק חורגת בכמה נקודות ממ־גרת ההגיון. כך תהיה, למשל, אפשרות לדון לשבע שנות מאסר נהג שידרוס אדם למות, אפילו בשגגה. שר המש־טרה — המאחד בקרבנו את הנסיון של שוטר, שופט ונהג — התנגד, כנר־אה, לסעיף זה.

דבר אחד ברור: בענשים לא יתוקן המצב. הפחד מפני ענשים לא יחסל את הסיבות העיקריות הגורמות לתאונות — חוסר נימוסים בדרכים, פראות ו־מ־ל־

לא על הלחם לבדו...

כדי לחסוך סכום של 25000 ל״י (מתוך היבוא הכללי העולה על סכום של 90 מיליון ל״י!) החליט שר הקיצוב על שורה של אמצעים שתוצאתם תהיה להחניק לחלוטין את העתונות — היומית והשבועית כאחת. עתונים יומיים יצומצמו ב־25%, השב־עונים ב־40% מכמות הניר של כל גליון.

בארץ מופיעה כיום שורה ארוכה של כתבי־עת לועזיים (ארבעה שבועי־נים בשפה לועזית אחת בלבד!). השוק עודו מוצף בכתבי־עת לועזיים ורים העולים באלפי דולארים. ואין השל־טונות חושבים לחדול גם מלהוציא רש־יונות נוספים לעתונים לועזיים נוספים. במדינה דימוקרטית — ודוקא ב־מצב של משבר חמור! — נועד תפקיד מכריע לעתונות. בלעדיה אין חופש של ביטוי, אין אפשרות להמונים הרחבים לעמוד על פשר המאורעות ופעולות הממשלה. יתכן שהחנקתה תהיה נוחה לפקידים קצרי־ראות — אולם בסופו של דבר היא תתקם בממשלה עצמה.

בת־הרב והכומר

נאמו של ראש הממשלה בקבוץ אפיקים הכיל פצצה שנשמעה למרחקים: הפניה לרוסייה לאפשר עליית יהודים מתוכה. הנסיבה היתה מקלה ביותר: קיבוץ „אפיקים“ — שמו המלא הוא „קיבוץ השומר הצעיר מס.ס.ס.ר. אפי־קים“... אין זה השומר הצעיר מיסודו של יערי. זהו הפלג הרוסי מהשומר הצעיר, שהתפלג מגזעו כשיערי וחב־ריו החליטו ליסד את הקיבוץ הארצי ולעלות לדרך מדינית עצמאית. ומענין כי דוקא יוצא־רוסייה התנגדו לכיוון הפרודרסי של „השומר הצעיר“.

וכיוון שראש הממשלה דיבר ביובל ישוב שאנשיו מוצאם מרוסייה, מובן היה שיגע בבעיה שבדרך־כלל רק מת־לחשים בה: עליית יהודי רוסייה שפסי־קה בשנים הראשונות של שנות ה־עשרים.

אולם ידוע כי פה ושם „במסודות ובחוגים רשמיים“ עמדה הבעיה על סדר־היום אם ומתי לדרוש עליה גם מרוסייה. ועד אשר החליטו שם, השמיע ראש הממשלה את הדרישה בגלוי.

ברוסייה ודאי תעורר הדרישה מורת־רות. עוד לא קרה בתולדותיה שמישהו

לורד בוידיאור מאשר את התפריט מן האוניברסיטה — למטבח

יגאל אלון מגיש את הארוחה מן המטבח — לאוניברסיטה.

על גזוזטרת עדיבר — ביום הנוף רדום, אך בלילה הומה הכיכר — רחבת הנמל — ממלחיס צוהלים.

מה לקנות? — עדו היא ג'י'עדן לבחורה. — בחנות יש הכל — ממקררים חשמליים עד לסלייקס. וגם הכסף

מאת שליחנו המיוחד בנו רותנברג

שם הקונסול הצרפתי והאיטלקי. אשתו של הקונסול האמריקאי וזוג רופאים אנגלים, העוזרים בנאמנות להפליא בטיפול העולים, אם כי עבודה רבה להם בבית החולים הצבאי הכריטי ב"מקום.

גענועים הכיתה

גודמן לי לשבת מול מאשה. בשעת הקידוש היתה עצובה במקצת, ונדמה לי שהיא מתגעגעת ארצה, לבית הוריה. שאלתי בלחש: "מדוע את עצובה?" והיא ענתה: "אני רגילה לשבת אל שלחן אבי בליל שבת, ואף על פי שאני כבר נמצאת כאן שמונה חדשים, אני עדיין מתגעגעת לקידוש של אבי."

"ברי הבו..."

למחרת, ביום שבת, רציתי לגשת העירה, אולם נאמר לי שבשבת אין עוזבים את המחנה. וגם אין עובדים, אלא במלאכות חיוניות. ישבתי שעה קלה עם מנהל המחנה, מר לפידות והוא סיפר לי על העובדים במחנה, ועל מאשה. "מאשה היא בחורה יוצאת מה כלל מסירותה וכוח עבודתה אינם יודים עים גבול. עכשיו המצב במחנה טוב מאד, ואין הרבה חולים. אולם לפני כמה חדשים, כשהגיעו אלפים רבים, עיפים, רוצים וחולים, ולנו חסר פר"סונל רפואי, עבדה מאשה יומם ולילה מבלי לחוס על עצמה. אין לנו רופא ילדים, ורק הרופאה האנגליה מבית החולים הצבאי באה למחנה פעמים-שלוש בשבוע, כדי לעזור לנו. רק הודות למאשה יכולה מחלקת-הילדים שלנו להחזיק מעמד". (המשך בעמוד 12)

האירון חג מעל מדבר ערב, הכל שומם. לפתע פונה אלי הטייס, ואומר: "זהו מחנה התימנים". באמצע המדבר, כשמרחוק נראית עיר קטנה על שפת הים, שורה ארוכה של אהלים ומסביבם גדר.

האירון נחת. לתמהוני, לא הופיעו שוטרים, אף לא פקידים מכם. בצד המסלול עמדה מכונית קטנה ועליה שלט: "ג'וינט". נסענו למחנה. בכניסה למחנה, ליד המחסום, קבלוני ב"שלום" שני שומרים מבין העולים. שאלתי היכן מנהל המחנה, ואחד מהם הובילני לבית החולים באמרו: "כעת שעת הסיור, ומר לפידות ודאי נמצא עם הילדים". ובאמת שם מצאתיו. באדיבות רבה קבל אותי, וכבעל נימוסים הציג אותי בפני העובדות במחלקת הילדים וכן הציג לפני את האחיות האחראיות במחלקה זו:

מאשה. "זוהי מאשה שלנו, האחראית במחלקת הילדים". היא עמדה בין שתי מטות שבכל אחת מהן שכבו שני ילדים קטנים, ובכל זאת נראתה המטה כמעט ריקה.

מדחום וכיבה

מאשה היתה עסוקה מכדי שתטפל בי. היא חייכה, אמרה שלום, והמשיכה בעבודתה. בידה האחת החזיקה מדחום ובשניה בובה קטנה. בבטחון עצמי טיפלה בילדים, חיוך כאן ולטיפת יד אהבת שם. והילדים נשמעים לה ומי חייכים גם הם. בערב היתה קבלת שבת חגיגית במחנה. במקרה הוזמנו לאותו ערב חב"רי הקורפוס הדיפלומטי של עדן. היה

מאשה - אפילדת 130

שתי חברות — מספר חברותיה של מאשה בעדן מגיע לאלפים, הבדלים של גזע וצבע-העור אינם קיימים בעיני בת העיר העתיקה של ירושלים וחברתה הטובה ביותר היא פטונה, הכושית החביבה מטומאלי, האחראית לנקיון במחנה.

הסיכוכ האחרון — בעור עשר דקות יכבו האורות בבית-החולים. כל אחד מן הילדים רוצה לקבל לטיפה אחרונה מידיה העדינות של אלילתם. מידיה הם מוכנים לקבל גם את המדחום שהם פוחדים מפניו.

הכרה אינה חסרה — בנגוד לשליחים אחרים, המטיילים בבירות העולם, חיים רוקמי מרוב הקסמים חיים שקטים — מסיבה של קבלת שבת (למעלה) היא מאורע, וקריאת ספר בערב הוא הבלוי העיקרי.

רשת ריגול בישראל?

במשפט, ועל כן יישאר הדבר סוד בשבילנו. מישהו ודאי יודע את אשר קרה למסמכים.

בגידה למען — המוזרה

כעשרה ימים קודם לכן, בבית משפט אורחי בתל אביב, עמד בתא הנאשמים יהודי אחר, יליד סוריה בן 35, הנמצא בארץ זה 17 שנה ואף הוא נאשם במסירת ידיעות לאנשים שאינם רשאים להחזיק בהן. (ניסוח מזורז במקצת אם לקחת בחשבון, כי אותם האנשים הם שכניו המצרים). יצחק שמאי, שני דון לשלש חצי שנות מאסר, אף הוא היה היסטרי בשלב האחרון של המשפט. אולם לעומת סיפורו של רייכר, הזכירה לנו הגנתו של נאשם בריגול זה אפי' זודה עם אסיר אחר בבית המשפט בתל אביב. האיש, שנידון לשנה מאסר בעבור פריצת קופה, פנה לריפורטרים באולם בית הדין בבקשה שלא יכתבו את שמו בעתון משום שיש לו ילדים והוא מתבייש בפניהם. ולמה זה לא חשבת על ילדיך בטרם הלכת לפרוץ את הקופה? שאלו אחד העתונאים. — לא חשבת? — השיב הגנב — וכי בשביל מי הלכתי לעשות את זה אם לא למענם?.

„תותח כזה גדול...“

שמאי אשר האשימו אותו בהעברת ידיעות לארץ שכנה (כגון מפת הארץ, הנמכרת בכל קיוסק בתל אביב במחיר 20 גרוש) טען, כי הוא עשה זאת בכונה, כי ביקש על ידי כך לעשות שירות טוב למולדת. הוא ביקש להטעות את המצרים. „נסעתי לחיפה ראיתי שם שלש אניות, או החלטתי שאספר להם, כי יש עשר אניות“ — כך טען. או: „חשבתי שאספר להם, כי ליהודים יש כזה תותח גדול שיותר רחוק והם יבהלו...“ הגידו את אשר תגידו על המומחים במדע הרפואי אך קשה מכולם להבין את המומחים לנפש ורוח האדם, המכונים „פסיכיאטרים“ משהוזמן פסיכיאטר כזה כדי לבדוק את שמאי, הרצה ארוכות וקבע, כי „האיש אינו יכול להיחשב כבלתי פטולוגי“. ויצחק שמאי זה, האומלל שעבר את הקיום לאזור עזה וחזר כדי למסור לאויב ידיעות על תותח שיש ליהודים, הלך לבית הסוהר.

פטריוט ערבי

מכל אלה היה המרגל השלישי בשני המשפטים הראשונים של ריגול, הערבי, שתפסו של שמאי, הנורמלי מכלם. חבוש תרבוש אדום לראשו ישב לו מוחמד ח' אל מטארי בתא, שקט ואינו מגיב למתרחש באולם, ספק מתוך אי הבנת השפה העברית וספק מתוך זקנה (הוא בן 70). במקרה הנידון קל היה להבין את הפרשה. כפי שהתבאר הקטיגור הרי שמטארי הוא לאומני קיצוני והיה כנראה סבור שהוא עושה מעשה למען עמו. והוא נשלח לבית הסוהר לשלש שנים...

ה ש ב ו ע
בְּקוֹדֵנוּעַ מוֹגְרָבִי, ת"א
הִדְרָמָה שֶׁל הַהֲגָנָה
בִּסְרֵט הַנוּעֵז
הַ"בְּלִתֵי חוֹקִיִּים"
מִסַּע הַמַּחְתֵּרֶת לְיִשְׂרָאֵל

אלו נמצא מלך רייכר חייב בדין בעוון מעשה דומה באותה ארץ, ש-עלולה היתה להפיק תועלת ממעשהו כאן, אין כמעט ספק, כי היו דנים אותו למוות. לשמע פסק הדין, אשר לפיו נידון לעשר שנות מאסר, התמוטטו עצביו של רבי-הסמל בן ה-24 והוא צנח ארצה מתעלף. אלו ידענו מה היו מחשבותיו ברגעים שקדמו להתמוטטותו: תו: האם הפחד אחז אותו, האם לגורל הוריו הזקנים, העולים החדשים, דאג באותו רגע או שמה עלו בלבו מחשבות נוגות על מה שעשה? לגבי גור הדין לא היתה כל חשיבות למחשבותיו. ולמחרת היום בעמדו כנידון ולא כנאשם, היה שקט וקבל את גור הדין כמעט בקומה זקופה. הוסיפו לו עוד פעמיים עשר שנים. וכך הפך רבי-סמל מלך רייכר, חייל בצבא ההגנה לישראל, אורח מכובד במדינה בת השנתיים, לא סיר רייכר, שבא על ענשו בעבור בגידה בארצו ומעילה באמון. כדי להשלים את הצד הפורמלי של הפרשה (החוק אינו מכיר בדברים המובנים מעצמם) עוד הוסיפו: „ודרגתו תישלל ממנו“.

„פאנאטיזם מפלגתי“

משפטו של רייכר וגור הדין שהור צא נגדו יש בהם על אף הכל גם משום עידוד. הם אומרים, כי עברו הימים בארצנו בהם דנו אדם „בנוסח טוביאנסקי“. חיי אדם הם דבר שאין לזלזל בו, לנאשם ניתנה האפשרות להתגונן, להסביר. אותו בוקר אץ עורך הדין בריימיני מבית המשפט המחוזי בתל אביב בו הוא מגן על דויד יעקב בוביץ העומד בצל התליה בעוון הרצח שנאשם בו, אל אותו אולם בית משפט צבאי כשני קילומטרים דרומה מה יקום, כדי להגן על נאשם אחר. שהועד מד לדין על שמסר ידיעות צבאיות סודיות לאנשים שאינם מוסמכים לדעת איתן. ובריו של הסניגור באותו משפט באו כאילו כדי להסביר את סיבת מעשהו של מלך רייכר, הסיבה, שהגיעה את שולחו לעשות את אשר עשה. „זוהי תוצאה של פאנאטיזם מפלגתי“, טען הסניגור, ועוד הוסיף ואמר, כי הנאשם לקוי בשכלו. אכן יש משמעות רבה במלים אלה: „פאנאטיזם מפלגתי של אחד אשר שכלו לקוי“, ומכאן שקל יותר להעבירו על הדעת.

סיפור בלשי

מה עשה רב סמל רייכר? הוא בא לארץ לפני שלש שנים מרומניה, אשר גם היה חבר במפלגה הקומוניסטית. גם בארץ היה בא במגע עם חברים במפלגה ומבקר במועדונם. הוא עבד במטה הכללי ובידו נמצא חומר חשוב. באחד הימים נערכה הפגנה קומוניסטית מול מלון „עדן“ בירושלים, נגד הנרי מורגנטאו, שביקר אז בבירה. וכי אשר אסרו בין המפגינים שני קומוניסטים נמצאו ברשותם ניירות, שהעידו על קשר אל המטה הכללי של הצבא. בהמשך החקירה נתברר כי האינפורמציה, שהכילה ידיעות חשובות למדי, נמסרה להם על ידי רייכר. זוהי בערך „השרשרת“. אלמלא נקבעו הדברים במשפט כעובדות היינו ודאי מכנים את הפרשה כסיפור בלשי בלתי מוצלח, ילדותי ולא מתקבל ביותר על הדעת. מכל מקום, בסיפורים על ריגול המרוצים לנו מהספרות או מבד הקולנוע נערכת הפעולה בצורה יותר מלוטשת, יותר מסתורית ויותר מתוכננת...

דאן הועברה האינפורמציה?

האמנם הועברו הידיעות לתבתי ה-מפלגה אך ורק „לתצורת פנימית“, היינו נשארו בארץ? או שמה הועברו „הלאה“? התשובה לשאלה זו מעניינת ודאי לא רק את הקורא אלא גם את המדינה. אולם שוב לא דובר על כך

עצה אחרונה — הרגע הגדול מתקרב. העולים יושבים על חפציהם ומצפים לבוא האוירון. מאשה נפרדת מכל אחד. עוד מרבד אחד נרקם.

האגדה ישמחה מאשה

הייתי במחנה כמה ימים. ביום ה-אחרון לפני נסיעתי, שוחחתי עם שולה, חברתה של מאשה בעבודה, והיא ספרה לי במקצת על חייה של מאשה. נולדה בעיר העתיקה בירושלים, והיא כיום בת 25. אחרי שגמרה את בית-הספר התיכון, למדה בבית-הספר לאחיות הממשלתי ב-ירושלים, ועבדה בקליניקה של ועד העיר ירושלים העתיקה. בקליניקה זאת עבדה 67 שנים בהתנדבות ללא תשלום, ובשעותיה הפנויות עבדה במטבח ה-צבורי לנצרכים שבעיר העתיקה, מפעל שהתקיים על התנדבותה של משפחתה. אמה של מאשה בישלה, ומאשה ואחיה יותיה עבדו ושרתו את הנצרכים. עם המצור על העיר העתיקה, הצטרפה מאשה למשלחת הרפואית של „הדסה“ כאחות אחראית. עבודתה שם כמעט שנהפכה לאגדה ושולה מוציאה ממזר דתה ספר קטן: „מגילת העיר העתיקה“, מדפדת בו וקוראת לי: „המשלחת הרפואית היתה מורכבת משלשה רופאים, אחות לחדר נותרי, סניטר לחדר נותרי, אחות צבורית אחת, שתי חובשות של ההגנה, ואליהן הצטרפה גם מאשה, אחות לפי מקצועה, בחורה בעלת מרץ וכוחות פיזיים בלתי מצויים. היא עבדה במסירות יוצאת מהכלל יומם ולילה ללא לאות“.

מתנדבת — רשבי

עם נפילתה של העיר העתיקה, התנדבה מאשה ללכת לשבי עם הפצוץ. שם היה צורך לעבור עם הפצוץ עים פעמיים ביום דרך רבת-עמון, לבית חולים לשם טיפול. וכל פעם ששיירת הפצועים עברה דרך העיר, עמדו לאורך הכביש מאות פליטים פלשתינאים מרוגזים ומאיימים, אך מאשה לא ויתרה ונסעה תמיד עם הפצועים. גם אביה של מאשה היה בין השבויים, וכשהוחזר ארצה, דרש ממנה לחזור איתו. רק מתוך יחס הכבוד של מאשה כלפי אביה חזרה מהשבי כעבור כמה שבועות. בחזרה נתקבלה כאחות אחראית ב„הדסה“, ושם עבדה עד סוף 1949, עתה באה אלינו לעדן. מאשה היא הרוח החיה בבית החולים. תמיד עובדת, תמיד מחייכת ותמיד עוזרת לאחרים, איני יודעת מה היינו עושים בלעדיה“.

למחרת בבוקר, ליד האוירון, נפגשתי שוב עם מאשה. היא באה לשדה התעופה כדי לאמר שלום לעולים ארצה, וביחוד לילדים, שעבורם הביאה כיס מלא ממתקים.

אני כבר ישבתי בתוך האוירון וגודרתית פתאם ששכחתי לשאול מה שמה המלא של מאשה.

קראתי לה ושאלתי. מאשה חייתה ואמרה לי: „אני מאשה וינגרטן“.

מאשה — אהלת עדן

(המשך מעמודים 10-11)

מטפחת ברופי אחד

ביום הראשון הלכתי העירה בתב-רתה של מאשה. ראשית נסענו לבית החולים הממשלתי, שם שכבה ילדה מילדי העולים הזקוקה לטיפול מיוחד. מאשה ניצלה את ההזדמנות של חצי יום חפשי כדי לגשת ולראות את הילדה ולהביא לה קצת ממתקים. סירנו בעיר. מרכז הקניות בעיר הוא ליד הנמל, מקום הנקרא: „סטימר פוינט“, שורה ארוכה של חנויות שבע-ליהן הודים או יהודים, ושבהן אפשר לקנות את הכל: מאופנים עד למחמטה, תנאים עומדים סרסורים המבקשים אותך בכל לשונות העולם להכנס ול-ציץ בסחורות. מאשה עצרה ליד חנות ושאלה למחר של מטפחת יפה. ואלי אמרה: „כאן צריך להוריד מיד 50% מהמחיר הנדרש, ואז להציע את החצי ממה שנשאר, אם ידרוש ארבעה רופי, צריך להציע לו רופי אחד“. וכך היה. הוא דרש שלשה רופי והיא בשקט אמרה לו: „אתן לך רופי“. והמטפחת נמכרה ברופי. רגילה אני להם, אך מרת לי מאשה. „הייתי הרבה שנים בין ערבים, ומכירה אותם היטב“.

מועד רב — ספרים

מאשה סיפרה לי על עבודתה. „לפני שמונה חדשים, באתי הגה לחדש ימים. הושאלתי לג'וינט ע"י „הדסה“ כדי לעזור פה במחנה. אולם נשארתי כאן מפני שנוכחתי שעבודתי פה חשובה. אני מתענגת לארץ וקשה לי להיות רחוקה מהבית. אבל את המקום הזה אעזוב רק בשעה שייסגר המחנה. איני אוהבת להפסיק דבר באמצע. התחלתי ואגמור. תנאי העבודה אינם קלים. ה-חום הגדול ותנאי הדיור הבלתי נוחים מקשים מאד“.

אולם יותר מכל דבר אחר חסרים לנו העובדים, ספרים. כשכבר ניתנת לנו שעת חופשה, אין לנו מה לקרוא. אנחנו רחוקים מהבית וספר עברי חשוב לנו כאן יותר מכל דבר אחר. „אנחנו עובדים במשמרות. אולם אני בתור אחות אחראית קשורה למחלקה יותר מהעובדות האחרות. ביחוד כעת, כשאין לנו רופא ילדים במחנה. קיבלנו הבטיחות וגם שר החוץ, מר שרת, בבקורו אצלנו בפסח, הבטיח לנו לדאוג שישי-לחו לנו רופא ילדים, אך לעת עתה לא השתנה דבר“. מאשה כה קשורה לעבודתה עו כי גם בשעותיה הפנויות אינה נחה. תמיד יש לה משהו לסדר בשביל הילדים החולים, ותמיד מוד-אגת היא שמא דרושה היא שם.

מדה כילד חסר ויטמינים (בין השאר קיימת אפילו שיטת ריפוי על ידי הר עבה).

שיתוק ילדים

הכל מסכימים, כי מחלת שיתוק הילדים, שמצאה לה בתודשים האחרונים את דרכה למאות בתים במדינה, לא הגיעה בכל זאת לשלב של מגפה. מאידך גיסא מוסיפים המומחים והבקיאים בדבר כי המספרים שמסר לפני שלשה שבועות מנהל משרד הבריאות, ד"ר יוסף מאיר (ואשר "הושלמו" כעבור שבועיים על ידי שר הבריאות בסקי רתו בכנסת) יש בהם כדי לעורר דאגה. אין זאת כי הדאגה טרם קמה בקרב האוכלוסייה, אלא בשכונות עתה למחצית השנייה של חודש יוני — היא תקופת החודש הבא. הרי שרק אז נוכל לדבר על מגפה.

200 מקרים בחודש!

מה אומרים לנו המספרים הנוכחיים? השיא, שהושג אי פעם בארץ מזהה נרשם בחודש מאי, שבו נפגעו ממחלת השיתוק כמאתיים ילדים ומבוגרים (מהם כ־70 אחוז למטה מגיל שנים, היתר — עד גיל 13, ורק מעטים מעל לגיל 18). מספר זה יש בו משום עליה ניכרת לעומת השנים הקודמות, אשר בהן היה ידוע על מספר ממוצע של 80 מקרים ל שנה. כנגד הטענה שמספר זה מצביע על עליה ענקית, מדגישים כי בשנים הקודמות היתה האוכלוסייה קטנה בהרבה, וכמו כן לא ידוע אם אמנם לא אירעו באוכלוסייה הערבית מקרי שיתוק, שעליהם לא היו הערבים מודיעים על שלטונות. יתר על כן מציינים כי באמריקה הידועה ממספרים הגבוהים בתחלואת השיתוק, נרשמים מדי שבוע בשבוע בין 2,000 ל־3,000 מקרי רים, הידוע בין 8,000 ל־18,000 מקרים לחודש, ועדיין אין זה סימן למגפה. אולם אם להשוות את 200 המקרים שלנו בחודש אחד עם המספרים האמריקאיים, יוצא, כי באופן פרופורציוני לאוכלוסייה האמריקאית, (שהיא גדולה פי 140 מזו של ישראל), היה מספר המקרים באמריקה, במצב שלנו כיום מגיע ל־28,000 בחודש. מכאן שהמספרים שלנו הם גבוהים למדי.

אין למנוע התפשטות

לגבי מחלת השיתוק אין המדע הרפואי יודע מה לעשות עד כמה שזה נוגע למניעה. קיימות השערות ותיראויות רבות על התפשטות הוירוס של המחלה ומכאן, על מלחמה בשיתוק בדרכי הפרופילקטיקה. יש לזה כבר מסורת של עשרות שנים בארצות הציור לוציה כגון אמריקה, שוודיה, גרמניה, שחייץ (כל הארצות הללו היו בתקופות שונות קרבן למגפת השיתוק) וארצות אחרות. יתכן, כי לפני החולה מתימר הרופא לעיתים לדעת את הכל (וטוב כך, שהרי אם לא כן, ירד אימונם של החולה ובני משפחתו...) אך בינם לבין עצמם אין אנשי המדע הרפואי נוטים, להעמיד פנים, בחור הפנימי שקיבלו בימים אלה הרופאים במדינה נאמר: "אין בידינו אפשרות מעשית למנוע את התפשטות הפוליומיליטיס". אך האם אמרו הרופאים נושא? לא ולא. יום קצרה אמנם במניעת ההתפשטות של הוירוס כשלעצמו, אך נשי ארת האפשרות השנייה: ההתגוננות.

הא ענין שד תזונה

דבר אחד ברור ואינו מוטל פלל בספק: כוח ההתגוננות של האדם עלול להצילו מהתדבקות, ומכאן הוציאו הרופאים את מסקנותיהם. הם הכריזו כי אסור לילדים להתעייף, הם אינם מסכימים לנח את השקדים אצל הילדים (הנסיון מלמד, כי השקדים מהוים "חומת הגנה" באזור הגרון, שהוא מקום רגיש מאד בתהליך מחלת השיתוק) ועוד אמצעים. לאשרנו (ולאשרו של שר האספקה) אין הדבר תלוי בתזונה, לאמור: ילד האוכל בשר וביצים ופי רות כמות נפש עלול להתדבק באותה

כך שהיא תכריז "אינני יכולה להיות מאושרת בארצו". וכך כותבת אמנית ישראלית, ילידת הארץ, בזמן שהיא זוכה להצלחה בחוץ לארץ, והקונצרטים שלה נערכים בחסות הקונסוליה שלנו...

לולה חזרה מבוגרת

בחזרה לארץ אחר שנתיים הופיעה לולה גרנטמן בריסטל שלה בתל אביב בבטחון עצמי גדול בהרבה מזה שהיה לה (ולפחות הזכור לנו מהופעותיה כאן) בטרם באה במגע עם העולם הגדול. דבר זה בא ללמדנו בפעם המאה כי היחסים השולטים אצלנו רחוקים מלעודד את הצעירים בין האמנים. משום מה נוצרת בלבו של האמן המקומי, שגדל וחונך כאן, נחיתות. ואילו ידענו כי כולנו גדולים בארצנו, כי אז יכולנו להסביר את הדבר, אך הואיל ולא כן הוא — ואין בזה בושה אם נציין כי גם בצרפת וגם באנגליה וגם בצ'כיה ואפילו בשווייץ המשעממת, חי מספר אמנים בעלי שיעור קומה שהוא לא פחות ממספר האמנים הראויים לשמם בארצנו — יוצא כי מוטב לו לאמן הצעיר להרגיש קטן בין גדולים בחוץ לארץ מאשר — נחות בין אחים למקצוע בארצו הוא...

יש אמת רבה באימרא: "אין נביא בעירו". והנה משום כך כדאי לכל אמן צעיר השואף לקריירה לבקר בארץ זרה (האמריקאים בישראל, היש ראלים באמריקה, וכך הלאה).

הופעתה של לולה גרנטמן עמדה בסימן התקדמות והתבגרות ועל הכל — היתה זו כלל אותה פנטרנית חיוורת והססנית שהכרנו לפני שנתיים. ומכיון שכל אמן יכול להראות רק חלק מיכולתו בשעת התרגשות ואי בטחון, יובן מה רב ערך ההתבגרות הזאת.

מלבד המוסיקליות הכנה של הפסנתרנית הגישה לנו האמנית המוכשרת מנה הגונה של "פנטומימה", שעלתה לפרקים אף על תנועותיו המשונות והרבות של מנחם (מקס) פרסלר, אולם שלא כדוגמת רוב המנצחים, לא היו תנועותיה אלה מעושות, באשר הן נבעו מהלב עם צלילי המוסיקה. יש גם כאלה הסבורים, כי התנועה והמימיקה בשעת הנגינה בפסנתר הן חלק מהאס-כולה הצרפתי, והרי לולה באה מ צרפת.

שתי פסנתרניות ישראליות, שתיהן ילידות הארץ, היו השבוע "בחדשות" שלנו. האחת היא פנינה זלצמן, השנייה — לולה גרנטמן. פנינה נמצאת עתה באוסטרליה, ומשם פירסמה מכתב רב משמעות בעתונות שלנו. לעומתה באה לולה מחוץ לארץ.

פנינה זלצמן ואשימה

מכתבה הגלוי של פנינה נגד התזמורת הפילהרמונית הישראלית הוא הר התרסה הגלויה הראשונה מסוג זה של מוסיקאי מקומי, ויש בה מן ההעזה הרבה. זה הוא כעין "אני מאשימה" של אמנית, ששמה הולך לפנינה, נגד ההפליה החמורה הקיימת במוסד זה נגד אמנים מקומיים, מתוך רדיפה אחר "סנסציות" מן החוץ, הממלאות קופה והמהוות כעין חידוש, תוך שכחה גמרי רה של החובה המוטלת על מוסד לארץ מי כלפי אמני המקום. פנינה זלצמן, שלא זכתה בשנה האחרונה להופיע עם התזמורת אלא פעם אחת (וגם זה כנראה משום שפסנתרן אורח חלה לפתע) עומדת עתה לסייר באמריקה, ואמריקה, "ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות", היא ארץ אכזרית וכל הר פעה בניו יורק (בפרט ב"קרנגי הול" — הופעה הכרחית לכל אמן כדי שיהי ביקורת המרכזית בניו יורק "תקבע עמ"דה" כלפיו, וכך ייחרץ גורלו...) קשור רה בכסף רב (אימפרסריו, פרסומת, מסים).

התזמורת מסרבת!

זאת יודעת פנינה זלצמן, ועל כן פנתה להנהלת התזמורת בהצעה: אתם תהיו שם בסתיו 1951 וגם אני אודמן שם, הבה ננגן יחד. כלומר, תנו לי אפשרות להופיע על במתכם, הבה מה שעליה הופעתי כך וכך פעמים, ועזרתם לי, ולא אבייש אתכם, שהרי מטיבה אני לנגן בפסנתר די הצורך כדי לשבת על במתכם; והנני גם "צב" רית".

על כך השיבה התזמורת בשלילה. אין היא זקוקה לדברי כותבת המכתב, לאמנים מן הארץ. וכל זה הביא את פנינה זלצמן, שעוד אתמול היו אולים הכרטיסים להופעותיה בתל אביב, לידו לצפות לפיצויים.

מבין החיילים האמריקאיים ששחררו מן הצבא מטעמי נכות, 49% שוחררו מטעמים פסיכופאטיים. אלה קיבלו פני סיות ככל שאר הנכים (דבר המקובל גם אצלנו). ד"ר קאלינובסקי טוען עתה שעצם תשלום תגמולים למקרים פסיכופאטיים אלה גורם להמשכת המחלה, ושזו היתה מסתיימת לוא הופסק תשלום התגמולים.

אדי-רעל נגד סרטן

אחד הגאזים המרעילים שהוכנו למלחמת העולם השנייה אך לא נכנסו לשימוש בוש היה גאז המימן-החורל. במרוצת הזמן נמצא שבגאז זה, ההורס את תאי הגוף של האדם, יכול להרוס גם תאי סרטן, וזיקות מחושבות היטב של גאז זה לתוך הוריד מביאות במקרים מסוימים הקלה רבה לחולי הסרטן, אף כי אינן מרפאות את המחלה. שיטה זו נתגלתה במקרה. חולה בבית-החולים בושינגטון קיבל בטעות זריקה כזאת לתוך זריו.

פנינה זלצמן
אין נביאה בעירה

לולה גרנטמן
לא עוד הססנית וחיוורת

מגפת ההתאבדויות

שיטות הביצוע

רוב המתאבדים משתמשים בגוללות שינה -- הגורמות לשינה עמוקה שאין מתעוררים ממנה, אולם יש גם צורות הרבה יותר אכזריות -- תלייה, חיתוך וורידים, שתית חומצה.

המקרה האכזרי ביותר קרה לפני חדשים בחיפה, כאשר אשה בת 30 תכזה את בטנה בסכין, כדרך היאפא-ניס. היא ניצלה.

הנסיון עודה ביוקר

ההתאבדות היא עוון פלילי. אדם הנשאר בחיים אחרי שניסה לאבד עצמו לדעת עלול להיענש בשלוש שנות מאסר ובקנס של 100 ל"י.

לעומת זאת, הסיוע להתאבדות הוא פשע. אדם שחייב בדין אחרי שעבר על סעיף 225 של החוק הפלילי יכול להיענש גם במאסר עולם.

מדוע אין מתאבדים יותר?

יש רגעים בחייו של כל אדם כשנודמה לו כי אין עוד טעם בחייו, שהכל אבוד, שהמוות הוא פתרון נוח. בכל זאת מתגבר האדם הנורמלי על משברים כאלה ואינו שולח יד בנפשו.

מדוע? יש מאנשים בנפש האדם שאפשר לסכמו במילה "תקווה". אדם בעל שיווי-משק, נפשי יודע שהמספר יעבור ואם יישאר בחיים יכול המצב להשתנות לטובה.

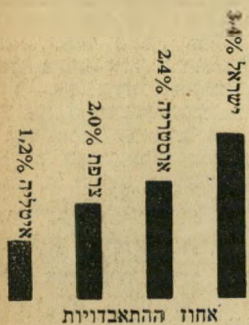
נסיון מענין עשה רופא בארצות-הברית. הוא הניח לצידם של חולי סרטן חשוכי-תקווה כדוריות ואמר להם שאם יקחו אחד ליום יוכל להם, ואם יקחו יותר -- ימותו. אף אחד מן החולים לא לקח יותר מכדורית אחת.

אמצעי מניעה?

במילאנו קיים משרד למתן עצות לאנשים הרוצים להתאבד. מטרותיו לברר את מצבו של אדם ולנסות לעזור לו להתגבר על יאוש. משרד זה קבע ש-90% מכל המנסים להתאבד מתכ-ננים את המעשה זמן רב מראש, ורק 10% פועלים מתוך אימפולס פתאומי.

אחדים מבין המומחים סבורים ש-משרד כזה יכול להביא תועלת גם בארצנו אם ישתפו בו טובי הפסיכ-לוגים.

טבעי, אולי, שאחרי תקופה של פרעות ומלחמות גבר הולולו בחיי ה-אדם גם בעניני עצמו -- ביחוד באוכ-

לוסיה אשר רבים מאנשיה באו מאר-צות שם ראו מקרוב את ההשמדה ההמונית. תסביך נפשי זה הוחמר ע"י העובדה שגל ההתאבדויות, ככל מגפה פסיכולוגית-חברתית, הוא מידבק. ריבוי הדיועות על ההתאבדויות בעתונים עלול לעורר את רצון ההתאבדות גם בלב אנשים שלא היו נגועים בנגע זה עד כה.

ישראל עולה בשעור ההתאבדויות על כל מדינות העולם - מהן סיבות הנגע המתפשט?

מאת סופרנו יואל מרקום

0.5% הסתבכו בחובות כתוצאה ממשחק קלפים, 0.5% התאבדו אחרי שנתפסו בגניבה מקרית ו-0.5% התאבדו מפני שחשבו עצמן מכוערות.

עודה מתאבד

שמונה חדשים שהה ר.ט. במחנה העולים הגדול ליד חיפה. אשתו וכל ילדיו נרצחו בימי הנאצים, פרט לילדתה, בת ה-10, שהיתה עמו. שמונה חדשים ישב באוהל מרופש במרכז המחנה, באין כל סיכוי לעזוב את המקום ולי-צור לעצמו שוב חיים פרטיים. הוא, שהיה פעם עורך-דין ידוע, נאלץ לש-טוף פעם בשבוע את בתי-הכסא הציר-בוריים. בוקר אחד סגר את האוהל על כל רצעותיו, נטל סכין-גילוח, חתך את עורקי בתו הישנה ואת עורקי שלו.

הילדה פרצה בצעקות-בכי. עוברים ושבים הצילו את שניהם.

סכסוך עם חברות

לא מכבר הזדעזעו תושבי תל-אביב בקראם שילדה בת 15 וחצי איבדה ע"י מה לדעת כתוצאה מסיכסוך עם מורתה. שמועה זו לא היתה מתאימה למצי-אות. הבריור העלה שהילדה שמה קץ

התאבדויות בשנת 1949

לחייה אחרי סכסוך עם חברותיה. מקרה זה משקף את אופיו של הנגע המדבק. ילדה רבה עם חברותיה ומתוך כעס (וכדי "להתנקם") היא עושה את המעשה שהפך פופולארי: היא שולחת יד בנפשה.

פיכה להתאבדות - נייעור

ברכה א. הגיעה לגיל 59. היא פיש-פשה באלבום של תמונות מימי נעו-ריה, בשבתה על ספה שבבית החום ברחוב אנגל. פעם היתה יפה מאד. עתה נדמה לה שהיא מכוערת. המחשבה אינה נותנת לה מנוח. היא נכנסה לחדר האמבט וחתכה בסכין גילוח את פיה, אפה וגרונה. היא מתה כעבור יומיים.

כלא, קלפים ובקבוק יין

אין למנות את כל הסיבות שבגללן יכול אדם הנוטה לכך לאבד עצמו לדעת. אסיר בבית-הסוהר בתל-מונז התאבד מפני שלא יכול לסבול את הישיבה במאסר. חייל משוחרר הסתובב בלי פרנסה ופתר בצורה זו את בעיות שיקומו. חבר קיבוץ הסתבך במשחק קלפים. מלצר בבית-הקפה "פגוויץ" ב-נהריה עבד 15 שנים ביושר ופוטר כא-שר "סחב" בקבוק יין. סוחר הסתכסך עם שותף לעסק...

בכל שלושה ימים מתאבד אדם אחד בישראל. בכל יומיים מנסה אדם אחד להתאבד.

בשנת 1949 התאבדו 146 איש ואשה, ו-217 ניסו להתאבד. בשליש הראשון של 1950 התאבדו 33 איש ואשה, ו-51 ניסו להתאבד.

התמותה הטבעית בישראל היתה ב-1949 4348 פטירות. מסתבר כי בין כל 29 מתים היה מתאבד אחד. בצרפת היה מתאבד אחד בין כל 48 מתים, ואילו באיטליה היה רק מתאבד אחד בין כל 83 מתים.

מסתבר שלפחות בשטח זה השיגה ישראל שיא עולמי.

יותר מתאבדות ממתאבדים

מי הם המתאבדים? בארבעה החודשים הראשונים של 1950 ניסו להתאבד והתאבדו 47 נשים ו-37 גברים. ניסו להתאבד 31 נשים ו-20 גברים, והתאבדו ממש 16 נשים ו-17 גברים.

משמע שהנשים נוטות יותר לנסות לאבד עצמן לדעת מהגברים, אולם הגב-רים מצליחים יותר לבצע את זממם. יתכן גם שבין הנשים רב יותר אחוז הנסיונות המדומים הבאים "לעשות רו-שם" על מישור.

השנים המסוכנות

לנשים יש גילים מסוכנים, בהם הן נוטות יותר לשים קץ לחייהן. הגיל הממוצע של המתאבדות הוא 18 עד 25 ו-40 עד 65. אין כמעט מתאבדות בגיל העמידה ובגיל הביניים. בין הנ-שים שניסו ולא הצליחו להתאבד רבות הצעירות בנות 15 עד 25. מספרן מגיע ל-15%.

לעומת זאת מפורזים הגברים שהת-אבדו על כל הגילים.

הספרדים מעדיפים לחיות

70% מבין המתאבדים הם תושבי ישראל ותיקים. מענין הוא ששאיפת-ההתאבדות שמורה לאשכנזים בלבד. בכל רשימת המתאבדים אין אף ספרדי אחד.

"דכאון נפשי"

שוטר משופם מצויד בפנס קטן עובר מדירה לדירה ושואל מה היה הלך חייו של פלוני.

"זה כמה חדשים התהלך חפוי-ראש..." משיב אחד.

"נדמה לי שלא סבל חרפת רעב..." סבור השני.

השוטר רושם שתי מלים, שהקהל התרגל אליהן עד כדי כך שאין הוא מבחין בהן בהיותן מודפסות בעתון: "דכאון נפשי".

לפי הערכות המשטרה 78% מהמת-אבדים עשו זאת בגלל "דכאון נפשי" -- כלומר, בגלל התערערות שיווי-משקל נפשי, 5% בגלל מחלה ממושכת, 4% בגלל מצב חמרי ירוד, 3% בגלל סכסוכים משפחתיים, 3% בגלל מחלות שיתוק ולב, 2% לא היו שפויים בדע-תם, 1.5% התאבדו כדי להיחלץ מבית-הסוהר, 1.5% התאבדו על רקע רומנטי, 0.5% הסתבכו בחובות מסחריים,

הנקוי לבעלי טעם

ק ש ת מ נ ק ה ו צ ו ב ע ת

פנת היין שלנו

מתוך

המרבועים של עומד בראש

מלאי הפוס. חמדת. אשר תשפית את עץ העקר ופחדי העמיד;

ומקר - אך מה. מקר אהיה גם אני עם המול ללא תקלית.

תרגום: ח. סיטון

מאת פוטו ברנר תבקש איך במצלמה להשתמש

בקנות מצלמה, חלקים, פילמים, פלטות, נייר וכי, עומד לרשותך נסיוני של 25 שנים. בתור בית מסחר ראשון במקצוע. פיתוח, העתקה, הגדלה, מכירה, קניה, החלפה. פיתוח מיוחד של פילמים קטנים.

(EXTRA FINE GRAIN)

טלפון 4137

פוטו-ברנר
חיפה והחלום 31
פנת רח' שפירא ט. 4137

החל מהשבוע יוגדלו בכל שבוע 2 פרסיים-פרים בין פותרי ה-תשבצים. את הפתרונות יש לשלוח עד יום ד'.

פסנתרים

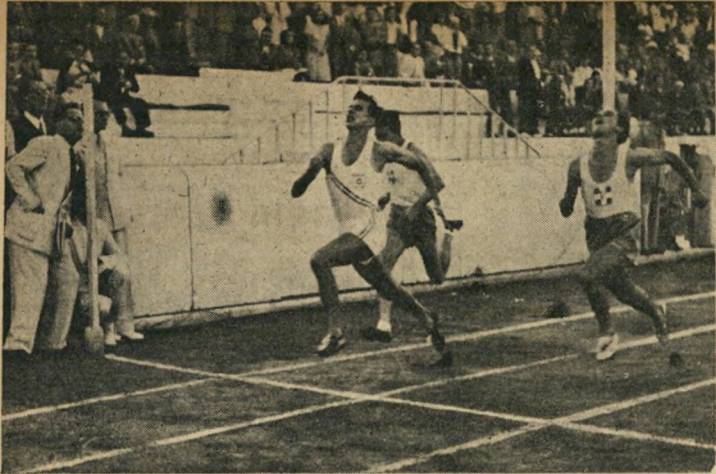
מסירמות ידועות - במבחר גדול וספרמן את יון, ת"א, רח' רשי 9

הזמינו את דברי-הדפוס שלכם

נדפוס מ. שהם

תל-אביב, רחוב פין 6 (פול תחנת האוטובוסים הארכיזיט)

ת. ד. 576
טלפון 2239

אלוף־ריצה יהודה גבאי
ביוון ניצח — הינצח בישראל ?

עתה בהופעות מקריות, מקומיות ואר-ציות, שרמתן היתה תמיד נמוכה ביותר. אבל כנראה היו ראשי ענף הכדורסל צמאים לטיול בחו"ל. דבר מובן, אך למה צריך היה להשפיל את שמו הטוב של הספורט הישראלי? על זה בודאי גם אנשים אלה לא ידעו להשיב.

נימוקים ייחודיים

כל הנימוקים שהנבחרת הזאת יצאה כדי ללמוד מהתמודדות עם נבחרות חזקות מארצות אחרות הם פשוט יל-דוטיים. קבוצה שטרם לרמה לשחק משי-חק סטנדרטי צריכה קודם כל ללמוד כאן, ואח"כ אולי לחשוב על פגישות עם קבוצות מחו"ל.

יש ללמוד מחיפזון מופרז זה, והי-כשלון החרוץ שנחלה נבחרתנו צריך לשמש לקח לעתיד.

שבת שקטה בספורט

השבת האחרונה התבלטה במיעוט המאורעות בשטח הספורטיבי. התח-רויות שנערכו לא עוררו ענין רב. מל-כד שני משחקי ליגה א' בכדורגל, היי-נו עדים לשורת משחקים ייחודיים, שרובם הסתיימו בלי אפתעות. המפעל המרכזי שעמד להתקיים באתלטיקה הק-לה, וכונתנו לתחרויות על אליפות "מכבי", נדחו לשבת הקרובה.

שקט זה אפשר להצרו בסיום עונת הכדורגל, והשחיה והכדור-מים, התופ-שים את המקום המרכזי בימי הקיץ, טרם נכנסו לחומם.

"הפועל" ו"מכבי" - לחו"ל

אנו עומדים בפני צאת שתי קבוי-צות הכדורגל שלנו, "הפועל" ו"מכבי" לחו"ל. קבוצת "הפועל" תל-אביב ער-מדת לצאת מחר לתורכיה, כדי לערוך סיור גומלין במדינה זו. אחרי שהקבוי-צות התורכיות כיבדו אותנו בסיורן בארצנו. "הפועל" תיפגש שם עם הק-בוצות הטובות ביותר במדינה, ובמשך שבועיים תערוך שורת משחקים בערים שונות. שבועיים אחרי זה תצא "מכבי" תל-אביב אף היא לסיור גומלין, הפעם ליוגוסלביה, ובמשך 17 יום תתמודד קבוצה זו עם טובי הקבוצות היוגו-סלביות ביד משחקים.

עם תום סיורן בתורכיה וביוגוסל-ביה עומדות קבוצות "הפועל" ו"מכבי" לבקר גם בכמה ארצות אירופה אחרות.

יש לקחת שהופעות כדורגלני יש-ראל תסתיימנה בהצלחה יותר גדולה מאשר הופעות בנוחינו בבודפשט. אנו מכירים את כדורגלני "הפועל" ו"מכ-בי", ואנו יודעים, שאף אם לא יעלה בידם להשיג נצחונות, הרי לפחות ישיבו מלחמה עקשנית שורה, ותוצאותיהם בודאי לא תביישנה אותנו.

אלכסנדר אלכסנדרוני

כמעט בכל הרשימות הארציות מוצאים אנו ספורטאים התופשים את המקומות הראשונים בארצותיהם, ובמשך שנים מיצגים את הארצות הללו בתחרויות בין-לאומיות. השתתפותם של אותם ספורטאים, ועצם התמודדותם, תעלה את רמת המשחקים לגובה בין-לאומי.

כשלון משפיל בבודפשט

מתוך 12 הקבוצות שהשתתפו השנה בתחרויות על אליפות אירופה בכדור-סל לגברות, שנערכו בבודפשט זכתה נבחרת ישראל במקום ה-11. אחרי שב-כל פגישותיה ירדה מנוצחת מהמגרשים (מלבד משחק אחד, נגד נבחרת הולנד, בו השיגו הבנות שלנו נצחון בשיעור 21:39. יתר הפגישות נסתיימו בהפסדים גבוהים) והרי רשימות התוצאות:
הונגריה — ישראל: 13:95; פולין — ישראל: 12:44; אוסטריה — יש-ראל: 12:32; שוויצריה — ישראל: 21:28; רומניה — ישראל: 21:41.

הכשיון היה בטוח מראש
אנחנו לא הופתענו מ"ההשיגים" של הנבחרת הישראלית. ידענו מראש שנסיעה זו תיגמל בכשלון חרוץ. ליציאת נבחרת זו היסטוריה ארו-כה. בראשונה עמדה לצאת נבחרת המור-כת רק משחקניות "הפועל". אך פה

הבנות מתכוננות ל"מכביה"
רמה בינלאומית ?

ללת 10 שחקניות של "הפועל", ו-6 של "מכבי", ומענין שהנימוק החשוב ביותר בהחלטה זו היה, כפי שמספרים, שאסור לנו שלא להשתתף, במשחקים הנערכים בארצות הגוש המזרחי.

טיוד שגרים להשפעה
ידענו שכל הוחק הספורטיבי של הב-נות שיצאו לבודפשט לתחרויות הללו, הן מ"מכבי" והן מ"הפועל", הצטמצם עד

25 ארצות ב"מכביה"

25 ארצות כבר הודיעו באופן רש-מי על השתתפותן במשחקי "המכביה" השלישית שיתקיימו בסוכות. עד מועד סגירת ההרשמות מקוים שמספר זה יג-דל, וכך נוהיה עדים למפגן של הספורט העברי מכל העולם.

היכן תיערכנה ההתחרויות ?

"המכביה" השלישית תהיה שונה תכלית שינוי מהראשונה והשניה. השי-נוי העקרי יהיה במקום עריכת המש-חקים. ב"מכביות" הקודמות נערך רוב התחרויות בתל-אביב, ורק מפגני השי-חיה ומשחקי כדור-מים נערכו בחיפה. הפעם תבוא דנצטרליזציה של ההופעות הספורטיביות שתפורנה כמעט בכל הערים הגדולות. מקום נכבד בהופעות אלו תתפוס ירושלים. מובן מאליו שתל-אביב לא תוזנח, ותחרויות העיקריות תערכנה כאן, מכיון שהאיצטדיון היחיד בו אפשר לערוך תחרויות באתלטיקה קלה ומשחקי כדורגל נמצא בעיר זו. אם כי גם כאן חל שינוי בהשואה עם המכביות" הקודמות; כונתנו לפ-תיחה ולנעילה. טכסים אלה, המטביעים את חותמם על כל הכינוס, יתקיימו הפעם באיצטד החדש, הנובנה כעת על אדמת רמת-גן. איצטד זה, שבניינו יע-לה יותר מ-240 אלף ל"י, יהיה מוכן בשלב הראשון של הבנין, כבר באחד באוגוסט, והוא יוכל לקלוט קרוב ל-60 אלף איש.

מי ומוי ישתתף ?

מבחינה ספורטיבית יעלה ערוך "מכ-ביה" זו לאין שיעור על "המכביות" הקודמות. כבר היום ידוע על מספר ספורטאים ידועי שם שיתחרו בימי "המכביה", וספורטאים יהודים אלה תופשים מקום ראשון בענפי ספורט שונים בארצותיהם. די להזכיר את הא-לוף האולימפי הנרי ויטנברג, מארה"ב, שזכה במדליית זהב בהאבקות באולימ-פידה האחרונה בלונדון; את אירווינג מונדשיין, אלוף ארה"ב במלחמת-עשה, את הנרי לסקאו, אלוף העולם בהליכה, את ביל שטיינר, אחד הרצים המוכשרים ביותר של ארה"ב למרחקים ארוכים. גם הרשימות מארצות אחרות כוללות אלופים, כמו פרד אוברלנדר, אלוף האימפריה הבריטית בהאבקות, רואי רומינס, אלוף אירופה בשחית תזה 200 מ', ג'ו ברייטמן, אלוף צרפת בקפיצה במוט, אלפרד נקאש מצרפת, אלוף אירופה בשחית גב 100 מ', ועוד.

עוד סל ליריב
...והונגריה רוכבת קשות

בודפשט — רגע דראמתי
ישראל שוכבת על הארץ...

ספרים

אנשים ממש ולא מספרים, אנשים ממש ולא מאורעות, עד כמה שיהיו גדולים בעינינו.

וטוב שנראה פעם כי אין אנו נפיל לים שירדו משחקים, כי קדם לנו דור שעשה משהו, אם טוב או רע, קשה להחליט לאן כשאין יודעים מאין.

וזה הדבר השני שנראה בספר. את ראשיתה של הספרות המקומית. אפשר אין היא מקורית ביותר, קצת מיוורה היא לנו בצורות הלשון (אפילו בסיני מני הפיסוק), אבל אין היא כה רחוקה עד כי לא נכיר את ראשיתנו שלנו. אנחנו לא התחלנו מתחילה, להוותנו או למזלנו, והרבה קיבלנו מולפובסקי וחבריו.

ומשום כך קראנו את הספר (שחלק ממנו היה מוכר לנו מקודם) בכעין עגמומיות של רומאנטיקה. כך מדבר אדם על "הימים הטובים ההם", וכך מקשיבים לו.

טאנקיסט ארקדי

"תנו לי קופסת סרדינים..."

נדמה לנו כי אחרי קריאת הספר נעשינו קצת יותר טובלנים כלפי אותם ישישים. בשל כך בלבד כדאית היתה הקריאה.

הימים הטובים שהיו

אין זאת רבותא לספר לנו מה שהיה לפני עשרים שנה. כי איזה הוא חכם? — הרואה את הגולד, המספר על העבר חייב לדייק בעובדות. אבל כשהוא בא לספר לנו מה שיקרה בעוד עשרים שנה, רשאי הוא לתת חופש לדמיונו. וכי תוכלו להוכיח לו כי שיקר?

צורה זאת של ספרות הדמיון נעשה תה פופולארית ביותר עם כתביו של ז'ול ורן (שלא להזכיר את האוטופיות הציונות של א. ל. ליונסקי ותיאודור הרצל). והיא מקובלת מאד בספרות ילדים.

אבל גם לדמיון הגיון. "תל אביב" של תיאודור הרצל התגשמה, יותר פחות מאשר יותר. הצוללות והמטוסים של ז'ול ורן קיימים היום. ואלו מלחמת העולם שמתאר לנו ל. שניר בספי רו הקאואלריה חוצה ימים (הוצאת יוסף שמעוני) היא אבסורד.

מלחמת העולם השלישית או שתפי רוק או שלא תפרוק. את הפצצה האיטומית או שיפעילו או שלא יפעילו. ובני האדם יהיו טפשים או חכמים. אבל קשה לשכנע אותנו כי יומצא כוח אשר בעזרתו אפשר יהיה לעצור את סיבובו של כדור הארץ על צירו. אכן, ידעותיו הטכניות של המחבר עושות את הראדאר מכשיר הפועל בעזרת גלי קול, ובצבא הכיבוש הסובייטי הוא רואה פרשים (ממש רוכבים על סוסים) ומשום כך קשה יהיה לו לשכנע גם ילד שקרא את "מסעי הברון מינכהוון".

המשוגע לטאנקים

משהופיעו הטאנקים הראשונים על המצרים במאי 1948 נפל פחדם על חיל הרגלים שלנו. השפעתם הפסיכית לוגית סיעה לא במעט למפלול ניצנים ומשלט 69. אולם משנעצרו המצרים השתנה מצב הרוח מן הקצה עד הקצה — חיל-הרגלים החל כמעט לבזוז לטאנקים. יהירות זו של חיל-הרגלים איפשרה את נגבה — נצחון החייל הרגלי על הטאנק.

הטאנק הוא מכשיר ללחימה ביום. בלי טאנק אין חיל הרגלים יכול לזוז באור השמש. ואילו הטאנק הוא ארון מתים נע בלילה, משום שהוא עורר לחלוטין. אולם המלחמה שלנו התנהלה כמעט כולה בלילות — לא כל כך מפני שהיינו מהפכנים בתורת המלחמה, אלא מפני שחסר לנו הנשק הדרוש לפעולה ביום: הטאנק.

במלחמה העלולה לפרוק עלול הטאנק למלא תפקיד נכבד יותר מאשר במלחמה שעברה. לכן מוטב לחיילים (ומי איננו חייל היום?) להתרגל אליו — לפחות בתיאוריה.

רבסרן ס. ארקדי, שהוציא עתה בהוצאה פרטית (האמנם לא נמצא מיל' לספר הזה?) את ספרו "הטאנק — נשק התקפה" (118 עמוד המחיר 2 ל"י), הוא דמות הידועה היטב לחוג הקטן של המשוגעים לטאנקים. כל חייל מקצועי משוגע לאיזה נשק מסוים. ההיסטוריה האישית שלו לוטה ערפל בטחוני. משהופיע בארץ היה "הטאנק הכבד היחידה של ההגנה". הוא נודע באמרתו: "תנו לי קופסת סרדינים, אני אעשה ממנה טאנק!" ואף קיים את האימרה — המשוריינים והטאנקים המתוקנים שראינו במערכה ושנולדו בערימה של גרוטאות, פרי המצאתו היו, בשפע של ידיעות מקצועיות ושל קללות רוסיית הקים כוח כדי להעמיד את ילדיהפלדה שלו בי מבחן האש.

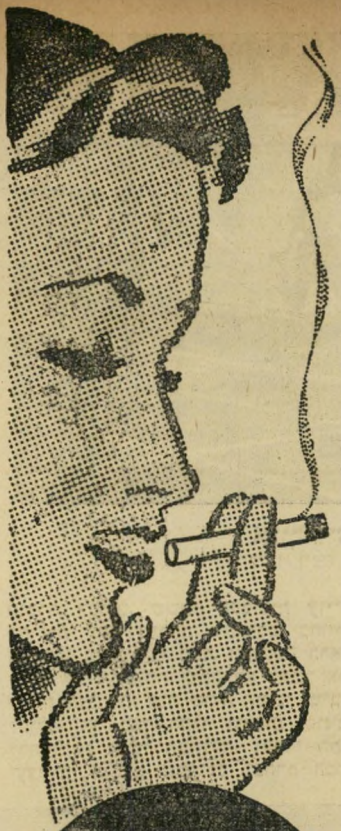
בימים הטובים ההם

לפני עשרים וחמש שנה גם כן נעשה פה משהו. או היתה העליה היבועית. או היתה הציונות רומאנטיקה. ואו, כמה מפליא הדבר, חיו בני אדם והצטערו, ושמחו, אולי כמונו, ואולי עוד יותר. בין תל אביב ובין הים הפרידו חולות. כיום מסתכלים אנו בדאגה בגידולה חסר הפרופורציה של עיר זאת. או היו חולמים עליה שתהיה עיר של ממש.

וכתבו אז ספרות. אין אנו יודעים מה יגידו עלינו בעוד עשרים וחמש שנה (שנת 1975 בוא תבוא פעם), עם חיינו העלובים ועם בעיותינו העוררות ריות, ועם ספרותנו, וכשאנו באים לקרוא ספרות שנכתבה פה לפני עשרים וחמש שנה מופתעים אנו לראות כי אכן מכינים אנו את הכתוב, ולא עוד אלא שהוא מענין.

בספר ילד יולד לנו מאת מ. ז. וולפובסקי (הוצאת ה' קיבוץ המאוחד) ימצא הקורא ענין מש' תי חגינות:

אין אספקלריה טובה לתקופה מאשר היצירות שנוצרו בה (אבוי לנו!). וכל ספר זכרונות לא יתן לנו תמונה יותר נאמנה מאשר ספר סיפורים או רומאן. גודו העבודה, "מחצבה, מחצבה, מי ידמה לי ומי ישהו", הפועלת העירונית, ההתישבות מתוך דפיציטים, האמן של אותם הימים. יכולים אנו לקבל עליהם רושם מתוך סטאטיסטיקה או מתוך ציון מאורעות כבירים כגון יסוד נקודה או פתיחת האוניברסיטה. דברים אלה אינם קובעים הרבה לראיית התקופה. בסיפור רואים אנו את האני שים כהיותם. הלא ההיסטוריה אינה אלא סיכום חיהם של אנשים רבים,

כחובו...
מטוסיאן

מלון ציון
מסכה מעודן וכשר
מקסימום נוחות
הדריהכרמל. חיפה
פלפון 4465
מננים
מר מנדלבאום ותזמרתו
בשבת תה בשעה 5

תקליטים
לסטפון
אנדהאסון
תל-אביב
רחוב בני-יהודה 9

תקליטים
בטהובן, ברהמס, צייקובסקי
סימפוניות, קונצרטים וכו'
רדיו-אודיון
רח' דיזנגוף 116, תל-אביב

פרדייז
מערכת

כרכים
ש
"העולם הזה"
מהשנים הקודמות
להשיג אצל ד. טופל ובניו
תל-אביב, אחד העם 24, טל: 5673

הוצאת ספרים נ. טברסקי, חברה בע"מ
ספר חדש
פסח בן-עמרם (ליפובצקי)
בַּלְבֵּת אֵשׁ
רומן חייו של פרדיננד רסר
תיאור רב-צדדים של המדינאי הדגול והלוחם הגדול לצדק
על פרדיננד לסל:
דיר תיאודור הרצל: אישים כהרקולס וכלסל
אינם מצויים בעולם אלא לעתים רחוקות.
דויח סודי של המשטרה הפרוסית: סגולות
אינטלקטואליות יוצאות מגדר הרגיל, מרץ ללא ליאות,
כשרון פוליטי גדול.
בשני כרכים.
כרך א': 384 עמוד בפורמט גדול, בלוית תמונות.
כריכתבד הדורה.
המחיר 1.650 ל"י
כרך ב' יופיע תוך חדשיים.
ההפצה הראשית: סוכנות י. ברונסמן, תל-אביב, רחוב צילנוב 2.

דויד היה נאלץ לשכור חדר. שמש של אחר הצהריים כבר עמדה לשקוע בואך בית הכרם. אוטובוס אחי רון של "אגד" ודאי עומד לעזוב את העיר בשעה הקרובה. עליו למהר. (איוו שטות סנטימנטאלית או תע- מולתית נכנסה באותם שקבעו מקום לאוניברסיטה על הר הצופים, הרחק ממקום ישוב. ועתה נשאר מוסד זה בירושלים, תוך אוריה פרובינציאלית הרחק מתסיסתה של תל-אביב. נוסף על הכול: איפה יגור סטודנט? דיכה כי עשו את הלימוד באוניברסיטה ענין של מותרות, המותרים רק לעשירים. דויד עשה את חשבון תקציבו: כך וכך (לחדר).

הוא בא לחדר האחרון שברשימתו. הבית היה ברחוב המלך דויד, גבוה, רב קומות, צבעו מבחון דוה, מבפנים שחוק.

משך בפעמו.

האשה שפתחה את הדלת קיבלתה בסבר פנים יפות, ואחר משא ומתן קצר הסכימה להשכיר לו את החדר החל מהחמישה עשר בחודש.

היה זה חדר נאה. אמנם צר במקצת, אך נוח. מרוהט היטב. פונה בחלונו לרחוב, וממנו אתה יכול לצפות לעבר המגרשים הריקים, הבלתי בנויים, לעבר בית הקברות המוסלמי, לעבר חומת העיר העתיקה. דויד שלם דמי קדימה ונפרד מבעלת הדירה.

האוטובוס האחרון הסיעהו לתל-אביב.

בחמשה עשר בחודש נכנס דויד לחדרו. הביא מזוודותיו, פרקן, ערך את תוכנו בארון. בעלת הבית דפקה, נכנסה. החלו משוחחים: "האם הכרת את אלי אריאלי?", שאלה. "כן, היה אתי במחלקה אחת", אמר דויד.

"הוא היה בני", אמרה האשה בקול חורר. רק מוסרת עובדות. "הוא נהרג בחדר זה, בשבתו ליד שולחן הכתיבה. פה הערבים צלפו מממילה". הפנתה את גופה והצביעה אל נקב בקיר שממול החלון: "הנה, פה חלף הקלע".

כשחזר מהצגת הקולנוע, אחר שלחה את הנערה לביתה, ישב אל שולחן הכתיבה. צריך היה לגמר את כתיבת הדו"ח כדי למסרו למורה מחר. היה מעבד את המספרים במהירות ורושמים לפניו על הגליון הלבן. פה ושם מוסיף הערותיו. פה ושם מתווה קח מתחת המלים, לשם הרגשה, ומפעם לפעם מרחיק עיניו מהכתוב, ובוחן את דבריו.

קם, עמד ליטול קופסת סיגריות מהארון, תוך כדי כך נתקלו עיניו בנקב שבקיר. נגש עדיה בדקו באצ-בעותיו.

הוֹקֵב. בִּקְרִי

טִיזוּ הַעֲבוֹז דוֹ אִיזוּ

מצחו היה רטוב. הפחד שלט בו. הפחד הגס והפשוט. הוא ידע: הגיעה השעה לחסל את הענין.

אריאלי. אותו נקב מכוער. וזה השרה עליו אי-נוחיות, חוסר בטחון. פחד. כן. פחד. פחד גס ופשוט. פחד של המאמינים בהבל.

הוא החל חושש פן יישנה הדבר. הכדור יחלוף בחלון, יחזור בגופו, פה, ייכנס פה ויצא פה, וימשיך בדרכו למקום המיועד לו, לנקב שבקיר. מצחו היה רטוב. זעה קרה היתה עומדת בו.

רצה למחות את מצחו. הרי אלה הבלים, הבלים שבהבלים. איזה שגעון. איזו שטות. מה זה קרה לו? אבל משום מה אין הוא יכול לע- שות כלום.

הפחד שולט בו. הפחד הגס והפי- שוט. אין הוא יכול לפעול. הוא יכול רק לכרוע תחתיו ולחוש, כולו סביל, נתון לרחמי הפחד.

הרגיש מחנק בצוארו, רטט בידיו, בקיבתו העומדת להספך. ופתאום נער דויד את עצמו מנמנם הויה זה שנתפס לו, קם, בבת אחת, עמד, ופנה אל עבר החלון.

רוח קרירה ליטפה את מצחו המ- יווע. רוחו חזרה אט אט למנוחה. הוא נגע באדן החלון, העביר עליו אצבעו, וגיחך.

נקודות אור היו נוצצות מהמרכז המסחרי המתחדש. חלונות שבבנין הצעירים הוצרים וכ- כלון המלך דויד היו מגיהים באורם את החשכה שמסביב.

הפסל שעל גג בנין טרא סאנטא היה מתבלט באפלה.

מקרוב הוזקר מגדל דויד. הדבר נמשך כמה ימים.

כשהיה יושב בחדרו כמה זמן היה חש פתאום במציאותו של אותו נקב שבקיר. ומיד הולך הנקב ומשתלט במציאותו על כל החדר ועל המצוי בו. אין נסתר מחמתו.

בן. אין נסתר מחמתו.

הקלע קרע את הטיח מהקיר וחדר דרך הלבניה השרופה כפולת-הדופן. הכניס אצבעו לתוך החור. הקלע העמיק לחדרו. אותו קלע שהמית את אלי אריאלי. המית, וחדר לקיר.

דויד חזר לשולחן הכתיבה. משום מה לא יכול להתרכז יותר בעבודתו. הוא קם, הלך אנה ואנה, מעיין בדבר.

פתאום ראה כי הכסא שליד שולחן הכתיבה, עליו הוא יושב ועובד, נמצא בין החלון ובין הנקב שנקב הקלע. הכסא נמצא, או היושב על הכסא נמצא, אם כן, בקו היריה.

דויד התרעד קמעא. אחר העלה לעצמו: הבלים.

אבל אלי אריאלי ישב פה. יכול אתה לשוות לעצמך את אלי יושב פה, ועובד, כמוהו. ואז קלע של צלף חולף מפה לפה בקו ישר, ובדרכו חודר את אלי.

בכל זאת הסיט את הכסא ממקומו כשחזר לשבת.

ובבוקר, כשישב ליד השולחן, אוכל ארוחה קלה שהכין לעצמו, חזר הפחד והטיל עליו את ידו הכבדה, האימת- גית.

היה נאבק עם עצמו. כלום נער הוא? פחד שוא שבהיסטריה נטפל אליו. צריך לסלקו.

עמד והישיר את הכסא, החזירו למקומו שבין החלון לנקב.

עם ערב היה יושב וקורא בספר. רגליו היו מוטלות על השולחן, מכנסיו מופשלים עד לברכיו, והכסא מתנדנד על שתי כרעיו האחוריות.

ללמוד צריך מתוך נוחיות שלמה. ופתאום חש בנקב שבקיר מאחוריו. מאחרי גבו היה השריד למותו של אלי

והפחד הולך וגובר, הולך ושוטט. שוב אין הוא מתנער ממנו בקימה ממקורו, בהנעת יד.

לעתים עוד עולה בידו, אחר שהוא נגש לחלון, רואה את הרחוב השוקק, את האנשים הממהרים תמיד, רצים אנה ואנה, את המכוניות החולמות, או — אם השעה שעת ערבית — את נצנוצי האורות של הבתים הקרובים, דמויות לא מגודרות של עוברים ושבים, של נער החובק נערה, להטיל את הנקב הארוך אל תחום השכחה.

אבל זה קשה. הנקב מגיח משם. מגיח ויוצא ואופף את החדר.

וגם מהלך בעקבותיו של דויד בצא- חו את החדר. כשהוא מהלך ברחוב נזכר הוא פת- אום כי סופו לחזור לחדרו, לחדרו ואל הנקב שבקיר.

הולך הוא עם נערה ונהנה מפטפוטה וממגעיה. מספר לה לא כלום ושמח בחלקו. ופתאום הוא נזכר כי היה עליו לחזור לחדרו — לחדרו ולנקב שבקיר.

ביום הששי אבדה לו שליטתו על עצמו, אבדה לחלוטין.

חבריו הסטודנטים חשו בדבר, וחש- שו לו. הוא נראה חולה, כתקוף קד- חת. צמרמורת היתה חולפת בו מפעם לפעם, והוא היה קופא, והוזה לתוך החלל שלפניו.

מישהו שאל אותו, בהשתתפות כנה, אם חש הוא בגופו. הוא נעור, חייד במבוכה, ואמר כי לא.

אבל את עבודתו הפסיק, ויצא לר- חוב. הוא לא רצה לעלות לחדרו. הוא נכ- נס למסעדה, לבית קפה. הלך הנה והלך הנה.

ופתאום החליט לחזור לחדרו. הגיעה השעה לחסל את הענין.

או אני או הוא. או אני או הפחד. מה זה, לעזאזל? ממה אני מתירא? מנקב שבקיר?

דויד נטל את הכסא, והעמידו בדי- קנות רבה בין החלון לנקב. בתנועות מדודות ומחושבות ישב על הכסא, דרך נוחיות, קרע את הבגדו מלמעלה חפיסת סיגריות, קרב אליו את המאפרה, ופתח את ספרו.

הנקב? שייך לכל הרוחות. הנה, פה הענין החשוב לי, בספר זה, מה כתוב פה? אה, כן, כן.

כשראתה הגברת אריאלי כי גם למחרת היום אין דייר המשנה יוצא מחדרו, חששה פן ארע לו כל שהוא. היא דפקה בדלת חדרו, קראה בשמו, ולא נענתה.

ואז פתחה את הדלת דרך היסוס. דויד היה יושב על כסאו, ורגליו על השולחן. הספר הפתוח היה על בר- כיו, ואפר סיגריה מפוזר על יד ימינו. "סליחה", אמרה בעלת הדירה, "לא התכוונתי להפריע, רק —" הוא לא ענה. לא זע, לא חש בה.

כשקרבה יותר ראתה כתם קרוש על חולצתו, מתחת לחולצה.

היא הפנתה מיד את הנקב שבקיר. זה היה כו- קלע אדום מדם, מוח- בו.

"אימרו לי בבקשה, מה כמות המזון שמותר לאזרחים ישראלים לשלוח ממתנה לאמריקה?"

מאחרי המהפכה התורכית
(המשך מעמוד 7)

תורכי אינו ראוי לציון, וקומפוזיטור תורכי אינו בנמצא. קיים קפאון תרבותי גמור.

שמונה משרתים לקצין

סוד חולשתה הפנימית של תורכיה הוא, כמוכר, המבנה המעמדי שלה. כמו בכל ארצות המזרח, קיים הבדל עצום בין שכבה עשירה דיקה לבין ההמון החי בעוני שקשה לתאריו.

פקידה תורכית מרויחה לכל היותר 250 לירות תורכיות (כ־18 ל"י) לחודש. אשה עשירה מן החברה הגבוהה תכבז בקלות 600 לירות תורכיות על שימלה.

מצב זה מטיב את חותמו גם על הצבא התורכי. ביום ו' ממלאים אלפים חיילים את רחובות אנקרה. מדיהם מסודרים — אך מן האנשים עצמם נודף ריח של ליכלוך. לעומת הזנחה זו בקרב הטורקים נהנית הקצונה התורכית מכל הפריבילגיות. צעיר עירוני היוצא לגיוס־חובה (עד כה היו הרוב משתדלים להשתמש ממנה, אך עתה נס־תמו החורים) הופך לקצין — ומקבל ששה או שמונה צעירים כפריים כמשרתים אישיים...

רכיכות, עצגנות וקדפים

קושטא (איסטנבול, קונסטנטינופול) שונה מאנקרה תכלית שינוי. כמעט והייתי אומר: קושטא אינה שייכת לתורכיה כלל. על כל פנים, יש הרואים שמעטים בה התורכים. קיים בה מעמד של לבנטינים עשירים כקורה — יהודים, ארמנים ויוונים ומאמיני שבת"י צבי. אלה חיים חיי ריקנות אימה — ללא כל הנאות תרבותיות, ללא עבודה אישית כל שהיא, מפוקים ע"י הבורות של משרתים ומשרתות, נוזנים ממשחקי קלפים, רכילות ועצלנות.

זוהי פחות או יותר, תמצית חייהם החברתיים של יהודי תורכיה הנמנים עם העשירים. לגבי התורכים אין אלה קיימים כלל. שום יהודי או ארמני או יווני לא יתקבל לעולם לשרות הממלתי. הבוץ העמיק למעטים הוא אחת התכונות הבולטות של התורכי.

"קוקה־קולה" משתלמת

שנואים על התורכים עוד יותר מאשר המעוטים הם האמריקאים. כשלושת אלפים מהם השתכנו באנקרה בלבד, ודואגים לתכנית מארשאל. לאט לאט הם משתלטים על כל המדינה. ניכר עליהם שהם מרגישים את עצמם בביתם. לרוב אלה הם אנשים פשוטים, שבאו עם נשותיהם וילדיהם. ה"קוקה־קולה" הגיע לתורכיה...

בינתיים תפסו האמריקאים את הוכי יונות על אוצרות הטבע. מתיבים להתי לחש על אוצרות עצומים של נפט, אוראניום וזהב, החבויים בכיכול, בי אדמה האנטולית, שהיא כה פורייה בי יבול חקלאי.

חזרה לאסיה

אולם האוצר האמיתי של תורכיה אינו חבוי באדמתה, אלא בלב בניה. עם כל הדלות, המרטוט, הבורות והי דיכוי — אינך יכול שלא להרגיש ב־משהו הסמוי מן העין, מין כוח טבעי, מקורי, שישנו בעם הזה, ושיפרוץ באחד הימים את דרכו מבעד לקפאון הנוכחי.

המהפכה המפתיעה של יום הבחי רות היא סימן ראשון להתעוררות עתידית זו. התורכים עצמם לא האמינו בה. היא באה במפתיע — מלב ההמונים, קומץ קטן נושא את עינו למוסקבה, אך ההמונים רוצים לחם, בטחון ועצ־אות. הם בחרו בשלטון החדש שלא המפכני, אלא אך שלטון של שמאסו במונופולים מדינתיים. יפול בהם כבטוראים מפגרים. דימוקראטיה החדשה תפי־לכחות חדשים, התוססים כמו בכל ארץ אסיא־ת אחרת. כי עם כל לאירוּפה — נשארה

ל מ ד ו
א נ ג ל י ת

בהדרגת מורים מדופלמים מאנגליה

בכית הספר לשפות "קדימה" רחוב בן־יהודה, מס' 74, תל־אביב
ביום המישי, 1 ביוני נפתחים הקורסים החדשים כדלהלן:

למתחילים בשעה 11 לפנה"צ
למתקדמים בשעה 10 לפנה"צ
למשתלמים ולגומרי בתי ספר תיכוניים בשעה 10 בבוקר.
פרטים והרשמה אך ורק משעה 5 עד 8 בערב בעברית ואנגלית גם לקורסים הקיימים בשעות הערב.

לישראל דרושים:

מומחים בכל הענפים של:—

הנדסה: אורחית בנין, אדריכלות, כדידות, מכונאות, חשמל, רדיו, פלסטיקה, קומפוזיציה, טקסטיל וכו'.	מסחר: הנהלת חשבונות, פנסקנות, בקורת, מזכירות, קורספונדציה, בטוח, בנקאות, פרסום וכו'.	לימודים כלליים: תעודת בגרות, עברית, אנגלית, ערבית, צרפתית, כלכלה, עתונאות, מדע וכו'.
---	---	---

גם אתה תוכל עכשיו להכשיר את עצמך למשרה טובה ובטוחה ע"י לימוד בשעות הפנאי שלך באמצעות שיטת־הוראה במכתבים המיוחדת שלנו. לרשותך עומד מבחר של 750 קורסים שונים. שרתנו יעיל ומנוסה מאז 1927.

פנה או כתוב עבור תכנית חנם אל:

המכונים הנריטיים להנדסה ואדעי האסחר (מח. הטע)

המנהל: א. זיפכרוב

רח' בן־יהודה 2, תד. 1529, ירושלים.

שד' רוטשילד 15, תל־אביב, רח' הבנקים 5, חדר 3, חיפה.

האופרה הישראלית

תליאביב, בית "הבימה"
יום ג' 6.6 ב־8.30
מ נ ו ן

רמת־גן, "אמפיתיאטרון"
יום א' 11.6 ב־8.30
הצגת בכורה
כ ר מ ן

המונצח: מ. גולדינקין
כרטיסים: תל־אביב: ביילין, אלנבי 67, טל. 5018.
רמת־גן: רכניץ, ביאליק 57, ירושלים

ל-י-לה-לן באולם ישה חפץ

2 הצגות לערב 7.20, 9.45
אופנוך בתל־אביב...
סיפורי עודה חדש ב־7 תמונות

כרטיסים: בקופת "ישה חפץ"
יום ג' 6.6 ב־9 בערב "רמה" רמת־גן
יום ד' 7.6 ב־2 הצגות 7, 9.30 "אורה" חיפה
יום ה' 8.6 ב־9 "אדיסון" ירושלים

קולנוע

תליאביב
אופיר — מדם כובארי.
אוריון — קובלנקה (שבוע 3).
אסתר — תחת קורת גג אחד.
מגדלור — מנון.
מוגרב — הבלתי־חוקיים.
חיפה
אורה — לילה ירוף לילה.
ארמון — בנתיבות לכדו.

כתובת המערכת והנהלה: תל־אביב, רחוב לילינבלום 12, טל' 4414, תד. 250 / האחראי: מידד שיף / העורך: אורי אבנרי / המו"לים: אברהם גורדון ושלום כהן / דפוס מ. שהם, תל־אביב, רחוב סין 6, טל' 2239 / גלופות: צינקר־גרפיה, "ארץ־ישראלית" בע"מ / ההפצה: דוד טופל ובניו.

קולנוע

כוכב שנפל?

לראשונה ראינו ב"מדמואל פייפי", הסרט של כריסטיאן ז'אק שהגיע אלינו זמן קצר לאחר שחרור פאריז. מדמואל פייפי היתה אחת הזונות העגלגלות, החמודות והסימפאטיות ביותר שראינו על הבד. זאת היתה מישלין פרל.

באותה שנה ראה אותה גם בא כח חברת פוקס — המאה העשרים. זה היה ב־1945. הוא החתים אותה על חוזה. למולה, ולמול אמנות הקולנוע, לא אצה חברת פוקס להשתמש בחוזה עם השחקנית הצרפתית, והיא הורשתה להו־פיץ בינתים על הבמה ובסרטים צר־פתיים.

ואו שחקה, לצדו של ג'רר פיליפ ("האידיוט") ב"שטן הבשרים".

"שטן הבשרים", שחיפה כבר זכתה לראותו, היה אחד הסרטים הצר־פתיים המשובחים ביותר בשנת 1949; מספר הפרסים שזכה בהם הגיע לעשר רות, למרות התכן ה"אנטי־פטריוטי" כי המעשה הוא באשה צעירה שבי־עלה בחזית והיא מתאהבת בתלמיד גימ־נסיה. "שטן הבשרים" מתאר את יחסיהם בעדינות כזאת שרק הצרפתי מוכשר לה. הבמאי היה קלוד אוטון לארה.

לאחר הצלחתו העצומה של הסרט, ושל מישלין בתפקיד הראשי, החלה חברת פוקס מתעניינת בשחקנית המוכשרת הקשורה אליה בחוזה.

ראשית, העגלגלות הנחמדה של פניה, פנתה מקום לרוזן שחפני שהאי־מריקאים, משום מה, רואים בו את היפי המענין ביותר. שנית, נבחרו ב־בילה סרטים המהווים ירידה רצינית לאחר הצלחותיה הניכרות בצרפת. בס־רט האחרון שלה "ריביירה" היא משמשת בת זוגו של דני קיי!

מישלין פרל היה שם תפקידה הג־דול הראשון של מישלין שסין (זה שמה האמתי) והפך להיות שמה הבמתי של הנערה הצעירה. עוד קודם לכן הופיעה מישלין בסרט חסר ערך בשם "אני שר ה". אולם את צעדה הממשי הרא־שון עשתה בנערות צעירות בפאריז.

אחר סרט זה היתה דרכה של השח־קנית מבית האמידים סוגה בשושנים. סרט רוף סרט, ולמולה היו אלה סר־טים משובחים: "גן העדן הא־בוד" של אבל גאנס, "הלילה הפאנסטי" "פלבאלאס" עם לואי ז'ורדין, ולבסוף, כאמור, "שטן הבשרים".

תקווה הגדולה היא לשחק את שרה ברנהארד, ועוד השנה, לשם כך קבלה את הסכמת נכדתה של השחקנית הג־דולה והיא מקוה להופיע בסרט בשנה הבאה.

החוזה שלה מרשה לה להופיע בס־רט צרפתי אחד בשנה. הייני רוצים שתשתמש ברשות זו, לפחות כדי ש"שרה ברנהארד" לא יפול ל־דים הוליבודיות.

והרי ה"סטטיסטיקה" על מישלין נולדה: פאריז, צרפת.
ביום: 22 באוגוסט (שנת הלידה נשמרת בסוד).
שם האם: גברת שסין, לשעבר ציי־רת).

שם האב: מר רובר שסין, סוכן בורסה.
התחנכה: במגור נوتر דם של ציון, פאריז.
גובה: 157 ס"מ.
משקל: 50 ק"ג (אחרי דיאטה?).
צבע עינים: אפור־ירקק.
צבע השער: חום בהיר.
נשואה: לא!

בקורת: "גונבי האופנים"

לקולנוע האיטלקי היסטוריה רבת תהפוכות. לפני 1914 צעד בראש הת־עשיה העולמית. מאיטליה יצאו סרטי הענק הראשונים, בדומה לאלה שמיצר

קולנוע

„נגעת בי“

מונטגומרי קליפט, לפני שנתגלה בהוליבוד („איה בני“) היה שחקן מפורסם למדי על במת ברודוויי בניו יורק.

בשעתו הופיע במחזה שעובד לפי ספור מאת ד. ה. לורנס „מאהבה של ליידי צ'ארליו“ בשם „נגעת בי“. עתה סיים קליפט, בסיועו של קבין מקארתי, עיבוד קלונועי של העיבוד התיאטרוני של הסופר הקצור. השם, לא יאומן, לא השתנה במשך התהליך.

עתה לא נותר לשני הצעירים הח"רוצים אלא למצוא יצרן מתאים שיאחר להשקיע כמיליון אחד בסרט.

סרטי השבוע

ז'אן ד'ארק (ארה"ב) — טרגדיה המעוררת צחוק אצל הצופים (הזורמים לראות את אינגריד ברגמן).

משפחת ברקליי מברודוויי (ארה"ב) — פרד אסטיר וג'ינג'ר רור ג'רס ורקדים שוב יחדו בקומדיה מורסקלית שאינה נעדרת הומור.

אהבת כרמן (ארה"ב) — ריטה הייוורת אינה משכנעת ככרמן, אבל מי הולך לראות את כרמן כשריטה הייוורת על הבד?

הארם והחיה (ארה"ב) — חיקוי לא מוצלח, אך לא נעדר שעשוע, לקינג קונג זכור לטוב. לא גניבה אמנותית, כי במאי אחד לשני הסרטים.

במיומי סין (ארה"ב) — מי שלא זכה לראות את ג'ין הרלו ז"ל כל יחד מיץ את ההזדמנות לראותה שוב, אמנם לא בטוב שבסרטיה. אלה שראוה פעם אינם זקוקים להמלצות.

קובלנקה (ארה"ב) — שוב נתנת האפשרות לראות את הסרט הבינוני הזה שזכה, משום מה, בפרסים רבים.

הואלם הקיסרי (ארה"ב) — בילי ויילדר, במאי טוב, מגיש קומדיה חלשה על וינה של פרנץ יוזף. הזהרה: בינג קרוסבי שר.

„הפנינה“ — עיבוד מוצלח ביותר של ספרו של ג'והן סטינבק. צילומי חוץ מקסיקאים נפלאים ומשחק משכנע, ביחוד של פרננדו ארמנדיר.

„האות הצהוב“ — ג'ון פורד אינו מתעלה לרמת סרטיו הגדולים. על עליה שיגרתית, אך מענינת למדי, על החיים בעיר ספר אמריקאית בעת שאדומי העור היו עדין מסוכנים.

טוויסט) את דה-סיקה עובד באחד הרחובות הראשיים של רומא כשקהל סקרנים עצום מקיף אותו, אמר: „הלא הוא עובד בתוך גיהנום!“

הסרט הגיע אלינו לאחר שרכש לעצמו שם עולם. במסיבות אלה נקל לנו להתאכזב, כשם שאכזב אותנו במדתימה „האדם השלישי“, כי המציאות לא תמיד הולמת את התקוות. לשמחתנו, עלינו להגיד ש„גנבי האופניים“ (ולא „גונבי“, כמובן) עוד עולה על המצופה. זהו סרט שעלילתו היא אולי הפשוטה והחזקה ביותר שראינו עד כה על הבד. אך הוא מלא פרטים קטנים ודקים העושים אותו למענין אף על פי שהתוכן ידוע בחדר אי למרבית הקהל. בעצם, כותב הסרט רים הללו נהנה ממנו יותר לאחר שראוהו בפעם השנייה, דבר היכול להאמר רק על סרטים מעטים.

כל תפקיד מבוצע בטבעיות הנקלת יפה על ידי הצלם בארטוליני, שציר למומו פחות פרימיטיביים. מבחינה טכנית מאשר במרבית הסרטים האיטלקיים, רומא העוברת לפנינו בסרט היא רומא האמתית, לא זו של התיירים: עיר שהיא גיוגל ושתושביה משולים לחיות השדה. בקיצור, עיר ככל הערים בעולם. הסרט, הוא, איפוא, אוניברסלי. וכל אחד חייב לראותו.

קיסר וקליאופטרה

ברנארד שו ראוי לסרטים טובים יותר.

והיו לו סרטים טובים יותר: „פיג' מליון“ ומיניג'ור ברברה. סרטים צנועים, אשר ללא פרסומת יתר עשו את זקן דרמאי העולם אחד התוססים והרעניים שבכותבי-התסריטים.

את „קיסר וקליאופטרה“ קל קל הרצון של הבמאי גבריאל פסקאל ליצר סרט הוליוודי, הרדיפה אחרי הכימות, הצבע, הפאר חסר הטעם. כל זה לא עלה יפה בצירוף אמרתיו השנונות והיבשות של הסופר הפוריסאני.

לא הוציל משחקם של קלוד ריינס וחיוואן לי, לא הוצילו התפאורות (הספינקס המופיע בסרט נבנה באנגליה, הובא למצרים והוצב במדבר המערבי לצורך התצלומים!) והצבעים הרועים שים... הסרט פשוט כבד, איטי וחסר אמת.

ולא לה הסבורים שהשעמום נובע מן המחזה שעליו מבוסס הסרט, נזכיר שהשנה מוצג המחזה בהצלחה רבה בניו-יורק. בתפקיד המאהבים המלכותיים: סיד סדריק הארדביק וילי פלמר.

למלאכה פחות מפיי ארת: לבימוי, ילד השעשועים הפך להיות איש קולנוע דינמי למדי.

אולם רק עם „מצחצחי הנעלים“, סרטו התעני, התחיל להתייחס לסיקה לעורר התעניינות בעולם הרחב, וגנבי האופניים, סרטו הבא, מחולל סערה בכל מקום שהוא מוצג.

את התסריט כתב צ'יזרי זאבאטיני והעיבוד הסופי נעשה בידי ששה כתיבים, אחד מהם זה סיקה עצמו, (נקל לשער מה היתה דמות הסרט אילו נכתב על ידי ששה כתיבים אמריקאים בהנאי הצנוחה ההוליוודית; הצנוחה

רה דרשה ששני קטעים מן הסרט יושמו). לאחר שהיה הסרט כתוב לפרטי פרטי, הוציעו דה סיקה לדויד סלוניק מהוליבוד להשתתף במימונו. סלוניק הסכים, בתנאי שאת התפקיד הראשי ימלא גארי קופר! דרישה זו נראתה לדה סיקה כאבסורדית, והוא החליט לגייס באופן אישי את הכספים הדרושים. בסך הכל עלה הסרט 30,000 ל"י, סכום שהוליבוד מוציאה לעתים ביום אחד של תצלומים.

לאמברטו מיניוריני היה פועל פשוט כאשר בחר בו דה סיקה למלא את תפקיד אנטוניו ריצ'י, ליאנלה קארל היתה עתונאית רומאית שנשלחה אל הבמאי לערוך אתו ראיון; הוא הציע לה מיד את תפקיד אשת אנטוניו.

עדין חסר לדה-סיקה הילד, ברוננו. הגיע היום-בו היו צריכים, לפי התכנית להתחיל בתצלומים, ועדין אין ילד מתאים לתפקיד. למרות זאת הוחל בעבודה, כשדה-סיקה מסובב קודם את הקטעים בהם אין הילד משתתף. לאחר ימים אחדים פגש ברחוב ילד שמנמן, צרוד וגבה-קול (בגלל שקדים) ושמו אנצו סטאיולה. הוא היה ברוננו אידיאלי.

הסרט, לפי מיטב האסכולה הניאו-ריאליסטית האיטלקית, צולם ברובו בחובות רומא, כשעוברים ושבים ממליאים תפקידים קטנים שונים. כאשר ראה הבמאי האנגלי דויד לין („אוליבר

מישיין פרד

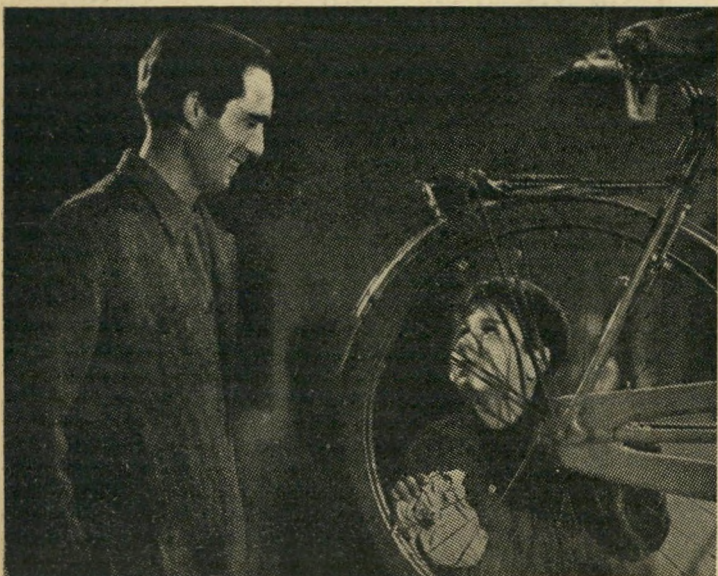
ג'ורדן אבנד?

כיום ססיל ב. דה-מיל בהוליבוד. דאי' נונציו, משורר המהפכה הפאשיסטית, היה הסופר הגדול הראשון שכתב תסריטים. מן הסרט האיטלקי של אותה תקופה נודף ריח חזק של לאומנות; הוא הכשיר במידה רבה את הקרקע לבניטו מוסוליני.

מלחמת העולם הראשונה הרסה את התרבות האיטלקית, כשם שהרסה את הריאנוצ' הצרפתי, האנגלי, הדני והשבדי, ובין שתי המלחמות היה הקולנוע האיטלקי ידוע רק באיטליה עצמה. הוא עמד תחת חסות הממשלה ושימש מכוון בברית המועצות באותה תקופה, היו מבוצעים סרטי תעמולה אלה בחוץ העם בולט, ואפילו רוברטו ריסל'ני שעשה אז את צעדיו הראשונים באמנות הבד, השתתף בסרט גס ואכזרי שפאר את מלכתו של טייס איטלקי בכיבוש חבש.

מחוץ לאלה, יצאו מאולפני איטליה מדי שנה כמה סרטים היסטוריים („כתר הברזל“) ומספר גדול של קומדיות ודרמות קלות בעלות ענין מקומי בלבד. הכוכב הגדול של סרטים קלים אלה, וחלומם של מיליוני צעירות איטלקיות, היה אחד, צעיר יפה-תואר בשם ויטוריו דה סיקה.

לימים הגיע האליל לשנות העמידה, שערותיו החלו מכסיפות והוא פנה

גנבי האופנים — מיג'ורני וסטאיולה סערה

קיסר וקליאופטרה — קלוד ריינס וזיוואן לי שיעמום

התעלומה כזה צוהר

סמבו

מי זה דב יוסף?
שאלתי את דליה - בת 5: "מי זה ויצמן?"
ענתה: נשיא המדינה.
שאלתי: מי זה בן-גוריון?
ענתה: ראש הממשלה וכל צבא ההגנה לישראל.
שאלתי: ומי זה דב יוסף?
ענתה: תרנגולות, פילה, ביצים, גורדון, תל-אביב.

סימן היכר
אדם אחד היה מהלך בחוצות תל-אביב וצועק: "איזה מדינה מופתת!" תפסוהו והביאוהו לפני השופט. טען אותו אדם: "יסלח לי כבודו, הרי לא אמרתי איזה מדינה היא המופתת." ענה לו השופט: "וכי לאיזה מדינה יכלת להתכוון, אם בפרוש אמרת מזו פתת?"
פינחס אורן, תל-אביב

אופרה מפורסמת
האשה: "מה זה מציגים הלילה באופרה?"
הבעל: "מאדאם בטרופולי".
האשה: "אה, זה?"
דויד איצקוביץ, חיפה

בעלי מום
הבחור: "המותר לי לנשק?"
אין תשובה.
הבחור: "האם את חרשת?"
הבחורה: "האם אתה משתק?"
דניאל קורנפלד, תל-אביב

מתנה מיותרת
"יש שלושה דברים בעולם שאיש איננו רוצה לקבלם."
"באמת? ואילו הם?"
"שלישיה".

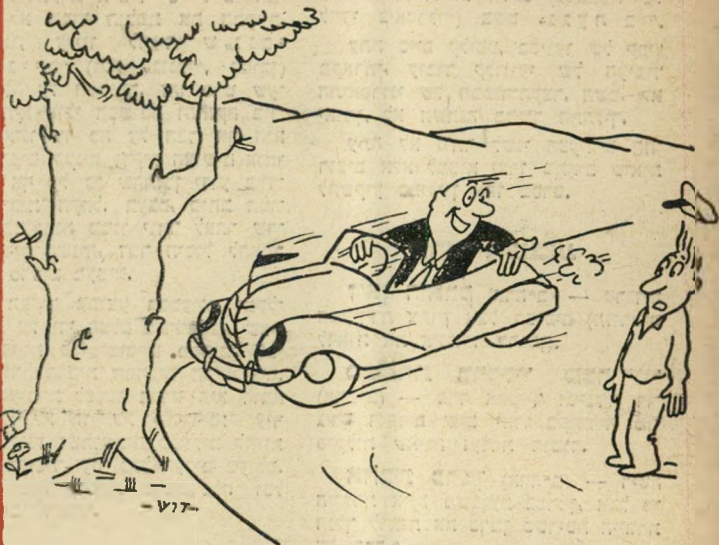
מישקעים
מהו הקיץ?
זמן שגוול ממך.
ומהו החורף?
זמן שגוול עליך.
דני קורנפלד, תל-אביב

איש עסקים
"מה מצב העסקים של אביך כעת?"
"אתמול פתח עוד חנות."
"יופי בהצלחה! ואיפה הוא כעת?"
"בבית הסהר, תפשו אותו בעת פרידת החנות."
יוסף נמרודי, ירושלים

שעור בניצוח
מספרים שהמנצח הנודע לאונרד ברנשטיין נראה בכנסת בזמן ישיבה כללית.
כנראה בא ללמוד כיצד מנצח שפרינצק על התזמורת שלו.
מלך קורן, תל-אביב

אומן בדי נחג
שלושה עולי "מרבד הקסמים" הודו דמנו לתל-אביב ועלו לאוטובוס קומודי תיים. בזמן שאחד מהם שלם את מחיר הנסיעה עלו 2 חבריו לקומה ב' מיד רץ אחריהם והזהירם לבל ישבו למעלה כי הרי למעלה אין נחג...
מלך קורן, תל-אביב

בפרס של לירה אחת זוכה בעל הבדיחה הנדפסת ראשונה במדור זה. בדיחות על אנא לשלוח למערכת "העולם הזה" על המעטפה יש לציין: "עולמנו זה הקטן".

מכונית יפה, מה?

תשבץ מס' 20

מאת ישראל רביש

9	8	7	6	5	4	3	2	1
			12		11		10	
	17			16		15		14
		21			22		19	18
			25		24		23	22
				28		27		26
31			30					29
	36		35		34	33		32
		40		39		38		37
	44		43			42		41
			47		46		45	
				49				48

- במאוזן:**
1 - דלות; 5 - עבודת אדמה; 10 - ריב; 12 - אחז מסביב; 13 - רק בון; 15 - ידיעה רבה; 17 - שנה זאת; 18 - צינור הבליעה שבגרון; 20 - קהל רב; 21 - פר הבצה; 22 - מרשה; 24 - השיכור הראשון בעולם; 25 - פחד; 26 - מגרעת; 28 - מאורע; 29 - היתר; 30 - כסף רב; 32 - קצה ארץ; 33 - זקן; 35 - מכר; 37 - מה שצריך לבנות; 38 - דג טורף גדול המצוי בים סוף; 40 - תמורה מלאה לכסף; 41 - גבולה המעי (וגם מורה); 42 - מתכנן צבאי; 44 - מלה בלשון הבהמות; 45 - להם; 46 - ריקוד קיבוצי; 48 - לנועו אחת משתים: או שרביט או...; 49 - קריאת ששון או הסכמה.

- במאונך:**
1 - חריף מוח; 2 - גבולה המעי רבי של ישראל; 3 - נחל אכזב; 4 - התגמול הזול ביותר; 6 - בוז, חרפה; 7 - ירק שאת שורשו נאכל; 8 - כלי עידוד; 9 - אילן סרק, שגועז טוב לרהיטים; 11 - נחל בעמק זבד.

- פתרון תשבץ 19**
במאוזן: 1- הסואה; 5- דחי ליל; 9- מסלול; 11- אקרובט; 1- משקפים; 15- לבה; 16- טוריה; 18- נחר; 19- תר; 21- רוח; 23- ים; 24- מצחיק; 26- מגנדר; 28- טיוטה; 29- אחראי; 30- הודעה; 31- אצטלה; 33- בר; 34- סרט; 35- דלי; 36- ראם; 38- אגודה; 40- פתי; 41- אייאפטר; 42- ירכתיים; 43- נינוה; 44- מסתבר; 45- גרקים.

בין פותרי התשבץ שמעטפותיהם ישאו את חותמת הדואר של תאריך לא מאוחר מיום ד' הבא יוגרלו שני פרסיספרים.